

Lydia Colet Iglesias

**CONNEXIONS ENTRE ERASMUS+, TURISME I LA INSERCIÓ LABORAL DELS
ESTUDIANTS: UNA APROXIMACIÓ.**

TREBALL DE FI DE GRAU

dirigit per la Dra. María Jesús Muiños Villaverde

Grau en Gestió de Turisme i Hoteleria

UNIVERSITAT ROVIRA i VIRGILI

Vila-Seca

2023

Agraïments

En primer lloc, vull agrair especialment a la meva tutora del Treball de Fi de Grau, María Jesús Muiños, pel seu suport constant i la seva dedicació en orientar-me al llarg del procés, que ha estat essencial.

En segon lloc, agraeixo la col·laboració de tots els estudiants de Turisme que han fet una mobilitat Erasmus en l'enquesta compartida.

En tercer lloc, vull agrair l'interès de totes aquelles persones que han dedicat una part del seu temps en respondre les entrevistes, que igual que les enquestes, han resultat una part crucial per aquest estudi.

Per últim, gràcies a la família i els amics i amigues que m'han fet costat durant l'elaboració del Treball.

ÍNDIX GENERAL

1. INTRODUCCIÓ	6
2. PROGRAMES DE MOBILITAT I TURISME	9
2.1. Els Programes de Mobilitat europeus: Erasmus+	9
2.2. Implicacions d'Erasmus+ en Turisme	17
2.2.1. Adquisició de competències: un avantatge per a la inserció laboral	18
2.2.2. Estímul econòmic: variables del turisme acadèmic	25
3. L'EXPERIÈNCIA ERASMUS+ EN L'ADQUISICIÓ DE COMPETÈNCIES PROFESSIONALS	30
3.1. Metodologia	30
3.2. Presentació de resultats	31
4. CRITERIS DE SELECCIÓ DE PERSONAL I ERASMUS+: EL CAS DE L'HOTELERIA DE SALOU	43
4.1. Metodologia	45
4.2. La selecció de personal en els hotels de Salou	47
5. CONCLUSIONS	59
6. FONTS I BIBLIOGRAFIA	63
7. ANNEXOS	
Annex 1. Plantilla de l'enquesta als estudiants Erasmus+ de turisme	67
Annex 2. Resultats de l'enquesta als estudiants Erasmus+ de turisme	71
Annex 3. Plantilla de l'entrevista als hotels de Salou	74

ÍNDEX D'IL·LUSTRACIONS

Gràfic 1. Estudiants de mobilitat Erasmus+ a Catalunya, Espanya i Europa	27
Gràfic 2. Mobilitat d'estudiants a les Universitats catalanes	28
Gràfic 3. Elements importants en la selecció de la institució de destí	32
Gràfic 4. Motivacions per estudiar a l'estranger	33
Gràfic 5. Elements rellevants de la despesa	34
Gràfic 6. Tipus de turisme realitzat durant la mobilitat	35
Gràfic 7. Allotjament dels visitants	36
Gràfic 8. Quins factors van contribuir més a la millora de les teves habilitats en aquest idioma?	37
Gràfic 9. Quines competències i habilitats has desenvolupat gràcies al programa de mobilitat?	38
Gràfic 10. Gràcies al programa Erasmus...	39
Gràfic 11. Hoteleria de Salou per categoria	44
Gràfic 12. Departament encarregat de la selecció del personal a l'establiment	48
Gràfic 13. Quant a la selecció del personal, quins són els requisits més valorats a la seva empresa?	49
Gràfic 14. Té en consideració que el candidat/a hagi realitzat un programa de mobilitat Erasmus a l'hora de fer-ne la selecció?	52
Gràfic 15. Quin és l'impacte d'una mobilitat d'estudis a l'estranger sobre l'adquisició de competències laborals?	54
Gràfic 16. Importància de requisits segons hotels independents o d'una cadena	55
Gràfic 17. Importància de requisits segons el segment	57
Taula 1. Impacte de la mobilitat Erasmus en els estudiants (2014)	24
Taula 2. Impacte de la mobilitat Erasmus en els estudiants (2019)	25
Taula 3. Principals atractius turístics de Salou	43

1. INTRODUCCIÓ

Erasmus+, el destacat programa d'intercanvi d'estudiants a Europa, no només ha fomentat la comprensió cultural i el creixement acadèmic, sinó que també ha tingut un profund impacte en la indústria turística i en l'ocupació. A través del seu èmfasi en la mobilitat internacional, el Programa ha facilitat l'exploració de diverses cultures i destinacions, fomentant el turisme entre els estudiants participants. Aquesta exposició a nous entorns i el desenvolupament de competències interculturals han millorat posteriorment les perspectives d'ocupació dels antics alumnes d'Erasmus, ja que adquireixen competències significatives com l'adaptabilitat, la comunicació intercultural i la sensibilització global. Aquest treball d'investigació explora la relació recíproca entre Erasmus, el turisme i la inserció laboral, posant en relleu els múltiples beneficis i sinèrgies que es deriven d'aquesta experiència educativa transformadora i enriquidora.

Per a la situació teòrica d'aquest camp, s'ha recorregut a diversos tipus de recursos extrets de fonts reconegudes com ara l'*European Commission*, i de diversos articles recuperats de revistes del món del turisme, així com d'estudis duts a terme en diferents universitats, tant a nivell espanyol com europeu. També s'ha recorregut a l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT), a l'*Instituto Nacional de Estadística (INE)* i al portal web *Publications Office* de la Unió Europea per tal de recaptar dades estadístiques i quantificadores a diferents nivells territorials i administratius.

La selecció de la informació ha sigut generalment feta a partir de portals web oficials i verificats, i d'estudis recuperats dels repositoris oficials de diferents universitats de Catalunya, Espanya i Europa. Això es deu a que la informació està ben presentada i contrastada, i en la majoria dels casos, actualitzada. El fet de ser pàgines web d'institucions i de departaments governamentals, dona una credibilitat i una transparència a la informació molt major que qualsevol altra extreta de fonts que no estan revisades per cap institució o simplement no provenen de fonts oficials.

L'objectiu d'aquesta investigació és conèixer l'impacte que té el fet de fer una mobilitat d'estudis del programa Erasmus+, tant en el sector turístic com en la inserció laboral dels graduats en Turisme. Pel que fa al sector turístic, es planteja

investigar-ne la influència del programa al atraure més visitants a les destinacions i al fomentar una major apreciació de la diversitat cultural. A més, es busca comprendre les habilitats i competències específiques adquirides durant la mobilitat que puguin contribuir a millorar la inserció laboral dels graduats en Turisme. Al explorar els vincles entre els tres conceptes clau de l'estudi (Erasmus, turisme i inserció laboral), aquest pretén proporcionar informació destacable sobre els possibles beneficis i avantatges que deriven d'aquesta experiència única, contribuint en última instància a una comprensió més completa de la repercussió de l'Erasmus, tant en la indústria turística, com en les perspectives professionals dels llicenciats en Turisme.

La decisió d'aquesta àrea d'estudi es basa en una connexió personal i un interès genuí pels tres temes. Com a persona que ha experimentat de primera mà com d'enriquidora pot arribar a ser una mobilitat Erasmus, a més de ser estudiant de turisme, he sigut testimoni de l'impacte que aquesta oportunitat pot tenir en el creixement personal, la consciència cultural i el desenvolupament acadèmic. Aquesta experiència personal m'ha despertat la curiositat sobre els efectes a llarg termini en les perspectives de carrera en el sector turístic. A més, en veure que en molts casos s'infravalora, sovint m'he qüestionat si els empresaris realment aprecien l'experiència adquirida a través del programa, i si aquesta millora l'ocupació dels titulats en Turisme. Així doncs, amb aquest treball, pretenc explorar aquestes qüestions, aprofundir en les possibles oportunitats que ofereix la mobilitat en termes d'ocupació, i proporcionar informació sobre el valor d'aquest tipus d'experiències que perceben els empresaris del sector turístic.

Pel que fa a la metodologia emprada per a l'obtenció de dades, és la necessària per poder assolir els objectius i donar una resposta a la hipòtesi d'aquest estudi. En aquest cas, la metodologia s'emprèn per mitjà de dues tècniques d'investigació diferents.

En primer lloc, en resposta a l'objectiu de conèixer quina percepció tenen els estudiants de l'impacte que té fer una mobilitat en els seus moviments turístics i els del seu entorn, així com en les seves oportunitats laborals després de la mobilitat, s'ha optat per la difusió d'enquestes. Aquestes comprenen un total de 26 preguntes de diferents tipologies: obertes, tancades (dicotòmiques, politòmiques i de resposta

múltiple), mixtes i en escala (veure Annex 1), i se n'ha fet difusió a través de diversos canals (correu de la URV, Instagram, WhatsApp) per arribar a aconseguir el màxim de respostes possibles.

En segon lloc, l'altra tècnica d'investigació emprada, és l'entrevista. S'ha optat per aquest mètode per poder donar resposta a l'objectiu d'analitzar com perceben els encarregats de la selecció i contractació de personal dels hotels de Salou, la influència de la mobilitat Erasmus en la seva decisió de contractació, tenint en compte els requisits que més valoren entre altres aspectes. En aquest cas s'ha fet una selecció específica de 10 hotels de Salou en base a tres criteris: la categoria (estrelles), si són independents o pertanyen a una cadena, i dins de quin dels cinc segments escollits pertanyen (esportiu, de negocis, familiar, *boutique* i *adults only*).

Excepte una que es va fer online, les entrevistes s'han realitzat totes per via telefònica; i l'àrea geogràfica d'estudi és Salou, ja que és un dels municipis de la comarca del Tarragonès que comprèn més hotels, amb un 55,14% del total l'any 2021 (IDESCAT, 2021).

Per últim, aquest Treball de Fi de Grau està estructurat en tres capítols a banda de la introducció i les conclusions. El primer és on es presenten tots els fonaments teòrics en relació als programes de mobilitat i turisme, tractats al llarg de l'estudi: es comença situant la història i l'evolució, així com la informació bàsica del Programa Erasmus. Tot seguit es parla de les implicacions d'Erasmus+ en Turisme abordant la qüestió en dues parts diferents; en la primera s'explica l'adquisició de competències com a avantatge per a la inserció laboral, i en la segona es parla del turisme acadèmic com a estímul econòmic.

El segon capítol està basat en el paper de l'experiència Erasmus+ en l'adquisició de competències professionals. Aquí és on es presenta la metodologia d'aquesta part de l'estudi i els resultats obtinguts de les enquestes en forma gràfica.

El tercer i últim capítol recull els criteris de selecció de personal considerant l'Erasmus+ en el cas de l'hoteleria de Salou. Com en l'anterior capítol, aquí també es presenta la metodologia emprada, en aquest cas entrevistes, i seguidament es fa una breu situació de dades i xifres sobre els hotels de Salou. Finalment es presenten els resultats adquirits amb el suport gràfics.

2. PROGRAMES DE MOBILITAT I TURISME

Els programes de mobilitat són naturalment una font que proporciona als estudiants una combinació d'educació, intercanvi cultural i turisme. Aquests programes promouen el creixement personal, l'aprenentatge d'idiomes, i la comprensió intercultural, alhora que beneficien la indústria del turisme i tenen un impacte notable en les economies dels països involucrats. A través de la descoberta de noves destinacions i al interactuar amb les comunitats locals, els estudiants adquireixen una perspectiva més àmplia del món i desenvolupen habilitats molt significatives per als seus futurs projectes, no només personals, sinó també professionals.

Partint de que els programes de mobilitat tenen un rol molt important a l'hora de fomentar el turisme, l'intercanvi cultural i l'educació superior, un dels programes més reconeguts molt positivament a nivell internacional és el *Programa Erasmus+*. Aquest és el resultat d'una iniciativa de la Unió Europea que dona suport consistent a diverses activitats relacionades amb l'educació, la formació, la joventut i els esports, incloent la mobilitat d'estudis.

2.1 Els Programes de Mobilitat europeus: Erasmus+

En un principi, la Comunitat Econòmica Europea es va centrar en la formació professional i en la transició de l'educació al món laboral, però va ser durant els anys setanta que l'educació superior es va convertir en una prioritat. Una de les primeres iniciatives va ser el foment de la mobilitat dels estudiants, que va conduir a la creació dels Programes d'Estudis Conjunts (PEC), el 1976. Aquests, van esdevenir el segell distintiu per garantir la qualitat internacional i crear noves possibilitats amb la missió que els estudiants desenvolupin més coneixements, capacitats i experiència que els programes d'estudis tradicionals d'una sola institució poguessin oferir. (Frontex, 2017).

Els Programes d'Estudis Conjunts es van mantenir en funcionament durant uns deu anys, proporcionant suport financer a xarxes de departaments que intercanviaven estudiants durant un període de fins a un any, a més d'un finançament moderat també disponible per estudiants en mobilitat constant. Els PEC van aconseguir en gran mesura crear un entorn acadèmic i administratiu força productiu per a

l'intercanvi d'estudiants entre departaments en cooperació d'institucions d'ensenyament superior de diversos països. Tot i així, el període limitat de suport institucional (fins un màxim de 5 anys) i les despeses addicionals que afecten els estudiants durant els períodes d'estudi a l'estranger, resulten sens dubte un gran obstacle a l'hora d'assolir l'èxit a nivell general (Janson, Schomburg i Teichler, 2009).

Posteriorment, el 1987, va ser inaugurat el programa de mobilitat Erasmus i des de llavors és generalment vist com una història plena d'èxit. Els seus principals objectius eren iniciar un programa d'intercanvi destinat a estudiants universitaris i pretenia millorar la qualitat i els ensenyaments de l'educació superior, promoure la diversitat cultural i la comprensió mutua, així com incrementar les oportunitats laborals i professionals dels estudiants. Anomenat així en honor a Desiderius Erasmus de Rotterdam, humanista i teòleg holandès, la paraula Erasmus també representa el Programa d'Acció de la Comunitat Europea per a la Mobilitat dels Estudiants Universitaris. Tot i no assolir l'objectiu inicial de donar suport al 10% de tots els estudiants d'educació superior a estudiar en un altre país europeu degut a la manca de recursos financers, Erasmus es va convertir ràpidament en el programa educatiu europeu més important i en el major programa de mobilitat estudiantil originat fins el moment.

Els indicadors quantitius poden ratificar fàcilment l'èxit del programa Erasmus, ja que més d'1,7 milions d'estudiants han rebut suport financer per estudiar a l'estranger dins d'una xarxa d'universitats que faciliten l'educació internacional a través de diverses disposicions de cooperació organitzativa i acadèmica (Ruszel, 2018). Tanmateix, el veritable objectiu del programa sempre ha estat proporcionar una experiència significativa que millori les competències dels seus participants, beneficiant en definitiva les seves vides més enllà de la graduació en àrees com l'ocupació, la situació laboral i altres àmbits de la vida.

El 1995, la creació i establiment de la primera fase del *programa Sòcrates*, s'esperava que marqués un nou capítol en el suport europeu a la mobilitat temporal dels estudiants i a la cooperació transfronterera entre institucions d'educació superior, i així va ser. El programa es va implementar en l'educació superior durant el curs acadèmic 1997/98 i tenia com a objectiu augmentar l'eficiència administrativa i promoure l'intercanvi d'activitats educatives en diversos sectors mitjançant la

integració de diversos programes educatius. Finalment, els programes van ser revisats i completats per formar dos nous grans programes europeus: *Sòcrates* en termes d'educació general, i *Leonardo Da Vinci* per a la formació professional.

Sota el nou sub-programa *Sòcrates*, els canvis més visibles del programa Erasmus es trobaven directament relacionats amb els aspectes de direcció i gestió. En destaquen tres, i aquests són:

- En comptes que les xarxes de departaments cooperatius presentessin sol·licituds individuals, cada institució d'educació superior havia de presentar una sol·licitud global que compti amb totes les seves activitats d'intercanvi i cooperació. Aquesta aplicació va esdevenir la base per establir un "Contracte Institucional" entre la institució d'educació superior i la Comissió Europea.
- Els acords interuniversitaris entre xarxes departamentals es van substituir amb l'aplicació d'acords bilaterals de cooperació entre les institucions associades. Els centres d'educació superior que sol·licitessin l'admissió a *Sòcrates* havien de conservar i presentar proves documentals de la cooperació que havien establert amb altres institucions europees sempre que se'ls sol·licités.
- Com a requisit per a sol·licitar l'ajuda de *Sòcrates*, cada institució havia de presentar una Declaració de Política Europea. Aquesta declaració tenia per objectiu proporcionar un marc per al conjunt de les activitats europees que havia de dur a terme la institució sol·licitant i per tal de definir el paper que exerciria l'ajuda de *Sòcrates* en aquest marc.

Mentre que el programa Erasmus s'havia centrat anteriorment en les oportunitats d'aprenentatge dels estudiants en mobilitat, el programa *Sòcrates* pretenia ampliar el seu abast i contemplar també les necessitats dels estudiants no mòbils. Aquest canvi tenia com a objectiu garantir que la majoria dels estudiants poguessin beneficiar-se de la dimensió europea en l'educació superior. Un aspecte clau d'aquesta ampliació va ser el foment de la innovació curricular i l'increment de les mobilitats del personal docent per a contribuir en les experiències europees per part dels estudiants no mòbils.

Per aconseguir aquest objectiu, es va assignar una major proporció de recursos i suport a activitats que anaven més enllà de la mobilitat. Es van augmentar

considerablement els ajuts econòmics destinats a l'intercanvi de personal docent, i alhora es va tornar a donar importància a l'elaboració de plans d'estudi i als programes intensius tot estenent-los i reestructurant-los. Una altra prioritat a destacar va ser la promoció del Sistema Europeu de Transferència de Crèdits per tal de poder millorar les condicions de la mobilitat dels estudiants.

A més a més, es van introduir projectes de xarxes temàtiques per estimular conceptes innovadors del canvi educatiu mitjançant deliberacions conjuntes i activitats de desenvolupament en xarxes d'experts i agents clau centrades en camps d'estudi individuals o assumptes transversals específics. S'esperava que aquestes mesures contribuïssin a l'objectiu general de fer accessible la dimensió europea de l'ensenyament superior a un ventall d'estudiants encara més ampli.

La segona fase del programa *Sòcrates*, que va iniciar-se l'any 2000 i va finalitzar el 2006, tenia els objectius següents (Janson, Schomburg i Teichler, 2009):

- Reforçar la dimensió europea de l'educació a tots els nivells i facilitar l'accés transnacional als recursos educatius a Europa, fomentant simultàniament la igualtat d'oportunitats en tots els àmbits de l'educació.
- Promoure la millora qualitativa i quantitativa del coneixement de les llengües de la Unió Europea, concretament les menys utilitzades i menys ensenyades, així com fomentar una major comprensió i solidaritat entre els ciutadans de la Unió Europea i promoure la dimensió intercultural de l'educació.
- Promoure la cooperació i la mobilitat en l'àmbit de l'educació, fomentant els intercanvis entre institucions educatives, fomentant l'aprenentatge obert i a distància, promovent la millora del reconeixement de diplomes i períodes d'estudi i desenvolupant l'intercanvi d'informació, eliminant alhora els obstacles presents al respecte.
- Fomentar la innovació en el desenvolupament de pràctiques i materials educatius, inclòs l'ús de noves tecnologies quan s'escaigui, i estudiar qüestions d'interès comú en matèria de política educativa.

Paral·lelament, entre el 2003 i el 2004 es va introduir la *Carta Universitària Erasmus* per a substituir l'anterior Contracte Institucional. Actualment, les institucions d'educació superior han de sol·licitar la Carta Universitària Erasmus a la Comissió Europea. Un cop l'hagin obtingut, la institució té ple dret de participar en les

activitats recolzades pel programa Erasmus. Les institucions d'ensenyament superior que no posseeixin una Carta Universitària, tanmateix, poden seguir participant com a sòcies en els projectes multinacionals. Tot i així, aquestes no estan autoritzades per a presentar propostes de projectes per al seu finançament per part de la Comunitat Europea (European Commission, 2021).

El 2007 es va iniciar la tercera etapa del Programa Erasmus, el Programa d'Aprenentatge Permanent, que duraria fins l'any 2013. El seu objectiu principal era promoure oportunitats d'aprenentatge permanent per a tothom, centrant-se en el suport a la mobilitat educativa i la cooperació en tota la Unió Europea. El PAP va ser el successor del programa *Sòcrates*, mencionat anteriorment (EUR-Lex, 2006).

Aquest nou programa es va dividir en diversos subprogrames, cada un d'ells amb un enfocament i un conjunt d'activitats específiques segons el públic a qui anaven dirigides. A continuació s'esmenta a grans trets cadascun dels subprogrames:

- *Comenius*: aquest subprograma es va centrar en l'educació escolar i va donar suport a les associacions escolars, la formació de mestres i l'elaboració de plans d'estudi. El seu objectiu era millorar la qualitat de l'educació i fomentar la innovació a les aules.
- *Erasmus*: aquest va prestar suport a centres d'educació superior i estudiants, així com al personal acadèmic i als investigadors. El seu objectiu va ser fomentar la mobilitat dels estudiants i del personal per tota Europa, facilitar la cooperació entre institucions i fomentar la internalització de l'ensenyament superior.
- *Leonardo da Vinci*: es va centrar en l'educació i la formació professionals, recolzant la mobilitat d'estudiants, aprenents i professors, així com el desenvolupament d'associacions i xarxes entre centres de formació professional i empreses.
- *Grundtvig*: es va concebre especialment per a l'educació dels adults, fomentant, tal i com ho feia el subprograma *Leonardo da Vinci*, la mobilitat dels alumnes i del personal, així com el desenvolupament d'associacions i xarxes entre centres d'educació per a adults de tota Europa.
- Programa transversal: tenia per objectiu recolzar el desenvolupament i l'aplicació de polítiques i sistemes en l'àmbit de l'educació i la formació.

També va proporcionar finançament per a diverses activitats com ara l'aprenentatge d'idiomes, el desenvolupament d'aptituds en matèria de TIC i el reconeixement de qualificacions.

Ultra algunes dificultats pressupostàries associades a la crisi del 2008, a finals del 2013 neix Erasmus+, que succeirà en endavant al PAP; és un dels únics programes de la UE que rep un augment del seu pressupost, i el seu principal objectiu és millorar la formació de la desmesurada quantitat de joves europeus que es troben aturats (Dempsey, 2007-2023).

Aquest programa va ser clau per afrontar els principals reptes als que s'enfrontava Europa en aquell moment, i als que s'enfrontaria al llarg de la mateixa dècada; i ho va fer a través dels àmbits de l'educació, la formació, la joventut i l'esport, ja que hi tenen una gran influència. Es va detectar que aquests camps són essencials en l'estratègia Europa 2020, que vetllava per la recuperació de la crisi socio-econòmica en què es trobaven els països europeus, així com per impulsar el creixement, l'ocupació i fomentar l'equitat social i la inclusió (European Commission, 2014).

Europa es trobava en una situació en què calia combatre urgentment la desocupació, especialment entre els joves. Aquests deixaven d'anar a l'escola abans d'hora i corrien un gran risc d'estar aturats, i el mateix passava amb molts adults poc qualificats. A més, també calia encoratjar els joves a participar activament en la societat, conforme amb les disposicions del Tractat de Lisboa (2007) per fomentar la seva participació en la vida democràtica europea. Aquí se sumava el repte de fer-ho també a través d'activitats d'aprenentatge no formal, amb l'objectiu de millorar les aptituds i competències dels joves, així com la seva ciutadania activa.

Per això Europa va apostar per sistemes d'educació, formació i joventut sòlids i eficaços, per poder proporcionar als ciutadans les competències necessàries per al mercat laboral i per una economia competitiva. Davant d'aquesta necessitat d'un clar lideratge i una visió compartida entre les autoritats i les parts interessades, la cooperació a tots els nivells possibles mitjançant les eines disponibles va ser determinant per desenvolupar la professionalitat entre els joves i reestructurar el seu món laboral.

El Programa Erasmus+ tenia per objectiu ajudar els països beneficiaris a utilitzar eficaçment el potencial de capital humà i social d'Europa, respectant alhora el

principi de l'aprenentatge permanent vinculant el suport a l'educació formal, no-formal i informal en els àmbits de l'educació, la formació i la joventut. A més, el Programa va augmentar les possibilitats de col·laboració i mobilitat amb els països socis, en particular en els sectors de l'ensenyament superior i la joventut.

Una de les noves addicions al Tractat de Lisboa va ser que Erasmus+ també donaria suport als esdeveniments esportius de base als països del programa i fomentaria la col·laboració entre polítiques europees en matèria esportiva (European Commission, 2014). El Programa va recolzar la creació i el desenvolupament de xarxes europees que van crear perspectives de cooperació entre les parts interessades, i d'intercanvi i difusió d'informació i coneixements especialitzats en diversos àmbits relacionats amb l'esport i l'activitat física. Aquesta cooperació reforçada va tenir efectes beneficiosos en l'aprofitament del capital humà europeu al reduir les conseqüències socials i econòmiques de la inactivitat física.

En essència, el Programa va donar suport als esforços, les associacions i els recursos que s'ajustaven als objectius de l'Estratègia Europa 2020 i les seves campanyes destacades, com Joventut en Moviment i l'Agenda per noves qualificacions i llocs de feina. A més, el Programa va contribuir a la consecució dels objectius de l'Estratègia ET2020, l'Estratègia Europea per a la Joventut i les accions externes de la UE. Addicionalment, el Programa va recolzar les prioritats polítiques establertes a nivell europeu en el marc dels Mètodes Oberts de Coordinació.

En l'actualització del programa Erasmus+ 2021-2027, s'apliquen canvis i novetats que dupliquen les oportunitats per totes aquelles persones que es plantegen fer una mobilitat Erasmus+ d'estudis. Tot i així, es mantenen les bases de l'educació, la formació, la joventut i l'esport per dotar a joves i participants de totes les edats amb les qualificacions i competències necessàries per a participar de manera significativa en una societat democràtica, promoure la consciència intercultural i tenir èxit dins del mercat laboral (European Commission, 2021). Aquesta darrera fase es construeix sobre l'èxit d'Erasmus+ entre els anys 2014 i 2020, i busca proporcionar més oportunitats a un ventall més ampli d'organitzacions, centrant-se en l'impacte de la qualitat i contribuint a unes societats més inclusives, cohesives, ecològiques i digitalment adaptades.

Aquesta fase defensa que invertir temps en un altre país per estudiar, aprendre i treballar hauria d'esdevenir el patró, i l'oportunitat per aprendre dos idiomes a banda del natiu hauria de ser ofert a tothom. Com s'ha demostrat amb la pandèmia de la COVID-19, l'accés a l'educació està evidenciant ser essencial per garantir una ràpida recuperació, promovent alhora la igualtat d'oportunitats per a tothom. Així doncs, Erasmus+ porta la seva dimensió inclusiva a un nou horitzó tot donant suport a oportunitats pel desenvolupament personal, socio-educatiu i professional de tots els ciutadans europeus amb el propòsit de no deixar ningú enrere, independentment de l'edat i el context de diversitat cultural, social i econòmic.

Durant aquest 2023, el programa prioritzarà els seus esforços per abordar els impactes socioeconòmics i educatius de la invasió russa a Ucraïna (European Commission, 2021). Això implica el suport a programes que promoguin l'educació i ajudin a integrar les persones desplaçades per la guerra a Ucraïna en nous entorns d'aprenentatge. A més, el programa recolzarà activitats que beneficiïn organitzacions, estudiants i personal d'Ucraïna.

A més, tenint en compte els objectius de l'Agenda Europea d'Innovació, el Programa té el potencial per tenir-hi un impacte significant a través del foment de la innovació i la reducció de la bretxa de coneixements, capacitats i competències a Europa.

Augmentar el talent i la innovació és crucial per tal que les empreses de la UE segueixin sent competitives. La inversió en coneixements, capacitats i competències no només beneficiarà a les persones, sinó que també a les institucions, les organitzacions i la societat en el seu conjunt, contribuint en última instància al creixement sostenible i a la promoció de l'equitat, la prosperitat i la inclusió social tant a Europa com més enllà de les seves fronteres.

Un altre repte que es planteja l'actual fase Erasmus+ és reforçar la identitat europea i fomentar la participació dels joves en processos democràtics. S'ha detectat que hi ha una involucració limitada en les pràctiques democràtiques i un coneixement i sensibilització insuficients dels assumptes europeus i de la seva influència en la vida de tots els ciutadans europeus. Diversos col·lectius de persones es topen amb obstacles o mostren reticència a l'hora de participar activament en les seves comunitats o a participar en activitats polítiques i socials relacionades amb la UE (European Commission, 2021). Això es pot aconseguir solucionar amb activitats

d'aprenentatge no formal destinades a millorar les aptituds, les competències i la ciutadania activa dels joves.

Pel que fa a les prioritats de la UE respecte fer sostenible la seva economia, és important que les organitzacions i les persones que participen en els projectes adoptin una perspectiva respectuosa amb el medi ambient a l'hora d'elaborar els seus plans. Aquesta perspectiva pot estimular el debat i l'aprenentatge sobre qüestions ambientals, propiciar la reflexió sobre les mesures que poden adoptar-se a nivell personal, i fomentar l'estudi de mètodes alternatius i més sostenibles per dur a terme les seves activitats.

En resum, la combinació de tots els elements del Programa esmentats en els anteriors paràgrafs són imprescindibles per contribuir a una educació de qualitat i reforçar la cohesió social gràcies a la facilitació de la transmissió de pràctiques i coneixements especialitzats, així com al desenvolupament de coneixements digitals. Sens dubte, el Programa Erasmus+ és un dels èxits més remarcables de la Unió Europea, i destaca pels seus assoliments de més de 30 anys de programes europeus basats en els àmbits de l'educació, la formació, la joventut i l'esport que aborden tant una dimensió intraeuropea com una dimensió d'associació internacional.

2.2 Implicacions d'Erasmus+ en Turisme

L'Erasmus+, amb la seva inversió en capital humà, beneficia les persones, les institucions, les organitzacions i la societat en el seu conjunt, contribuint al creixement i garantint la prosperitat i la inclusió social a Europa i fora d'ella (European Commission, 2014).

Respecte del turisme, hi té una doble implicació: en primer lloc reforça competències, realça els coneixements, habilitats i actituds, ajuda a generar confiança i independència, estimula la curiositat i la innovació obrint als joves noves portes per guanyar experiència i aptituds en diferents països i contextos culturals (European Commission, 2019). Per tant, l'experiència Erasmus té un impacte positiu en la futura inserció laboral dels graduats, incrementant la possibilitat d'ocupació.

En segon lloc, l'Erasmus+, des del moment en què implica un desplaçament, esdevé una modalitat de turisme, constituint-ne el segment acadèmic. D'acord amb Camargo i Quintanilla (2018), el turisme acadèmic es defineix com totes les estances acadèmiques amb una durada inferior a un any realitzades en centres d'educació superior fora del país de residència habitual de l'estudiant i amb l'objectiu principal de realitzar estudis o formacions durant la seva estada. Com a turisme acadèmic, té una especificitat que redunda en les economies de les destinacions.

2.2.1 Adquisició de competències: un avantatge per a la inserció laboral

Estudiar a l'estranger aporta nombrosos beneficis als estudiants. És una experiència única tant des del punt de vista personal, com acadèmic. *“Passar uns quants mesos en un entorn internacional és la millor oportunitat per establir contactes interculturals, tenir una visió valuosa d'una cultura diferent, aprendre un idioma diferent al natiu i créixer com a persona”*, s'explica al web de l'Erasmus Student Network (s.d) responent a la pregunta “Per què estudiar a l'estranger?”.

En la mateixa pàgina també s'afirma que entre els estudiants que passen un temps estudiant a l'estranger, destaquen quatre trets qualitius importants: desenvolupen la seva personalitat, molts parlen més d'un idioma estranger i tenen bones capacitats de comunicació, són culturalment competents, i són mòbils; o, dit en altres paraules, tenen més facilitat per desplaçar-se per un territori i adaptar-s'hi millor.

Al fulletó de competències actualitzat el 2021 per part dels administradors del portal web ErasmusJobs.org i cofinançat pel Programa Erasmus+ de la Unió Europea on s'analitzaven quatre universitats provinents d'Espanya, Itàlia, Bèlgica i la República Txeca, es van obtenir dades rellevants. L'objectiu de l'estudi era identificar els canvis més notables en els estudiants després del programa de mobilitat i assenyalar-los de forma més contrastada. Així doncs, a l'hora d'interpretar els resultats es van centrar més en les competències que es perceben com a potenciadores de l'ocupació després de la mobilitat. Per ordre de rellevància, les habilitats més destacades van ser:

- Capacitat d'adaptació (+59%)
- Capacitat de treballar en equip (+50%)
- Habilitats directives (+50%)
- Competències personals (+47%)
- Orientació professional (+45%)

Tot i així, hi ha un gran ampli ventall d'habilitats personals i professionals que desenvolupen els estudiants durant la seva estada. Deardorff, de Wit, Heyl i Adams (2012) en destaquen les següents:

- Competències interculturals: viure i estudiar en un país estranger ajuda els estudiants a desenvolupar aquesta habilitat d'entendre i comprendre, així com a comunicar-se de manera eficaç amb gent de diversos entorns culturals. Segons els autors del llibre, aquest és un component clau que resulta dels programes de mobilitat d'estudis.
- Habilitats lingüístiques: els estudiants d'Erasmus tenen la gran oportunitat de millorar les seves competències lingüístiques al estudiar en un idioma estranger. I no només això, sinó que moltes vegades també s'aprèn o es millora un segon idioma estranger o diferent al/s natiu/s.
- Capacitat de resolució de problemes: el fet de trobar-se en entorns nous, que resulten poc familiars i moltes vegades, en situacions noves, fa que els estudiants hagin d'accelerar el seu ritme d'aprenentatge i alhora desenvolupin millors capacitats per resoldre problemes més aviat a curt termini.
- Independència: per molts estudiants, la mobilitat d'estudis a l'estranger representa una aproximació a la independència de casa seva. Doncs aprenen a ser independents i autosuficients, tot movent-se en un entorn nou i enfrontant-se a reptes i havent de gestionar les seves finances i prendre total responsabilitat de la seva rutina diària.
- Competències professionals: en l'oferta formativa del programa Erasmus+ es dona molta importància a les assignatures relacionades amb la comunicació i els vincles interculturals, la gestió de projectes i el lideratge. Efectivament s'adapten al tipus d'estudis que s'estiguin cursant, però el que és cert és que proporcionen coneixements i habilitats que ajuden a desenvolupar les competències professionals per accedir més preparats al món laboral.

Per part seva, la Comissió Europea va publicar dos estudis de gran importància titulats *The Erasmus Impact Study* (2014) i *Erasmus+ Higher Education Impact Study* (2019). Encara que el segon s'estén una mica més que el primer, ambdós tenien per objectiu analitzar els efectes d'una mobilitat Erasmus en el desenvolupament de les habilitats i aptituds, en l'ocupació dels estudiants, així com en el creixement i la internacionalització de les institucions d'ensenyament superior arreu d'Europa.

D'entre les principals observacions extretes del primer estudi, publicat el 2014, podem afirmar que els estudiants Erasmus troben cada vegada més important millorar les seves oportunitats de feina a l'estranger. Les seves principals motivacions per estudiar o formar-se a l'estranger no havien canviat durant els darrers anys. Aquestes incloïen l'oportunitat de viure a l'estranger i conèixer gent nova, millorar el seu domini d'idiomes estrangers i desenvolupar habilitats transversals. Es va estudiar que més del 85% dels estudiants vetllaven per augmentar les seves oportunitats laborals a l'estranger.

Una altra observació de l'estudi és que les competències transversals valuoses per als ocupadors són les mateixes que es perfeccionen durant un programa Erasmus a l'estranger. De mitjana, els estudiants Erasmus tenen millors capacitats professionals després de la seva experiència internacional que el 70% de tots els estudiants. També tenen una major predisposició a l'hora de cercar feina basada en els seus trets de personalitat, fins i tot abans de sortir a l'estranger.

En la tornada, es va contemplar que havien guanyat, també de mitjana, un avantatge del 42%. A més, més del 90% va informar d'una millora en les seves competències transversals, com ara el coneixement intercultural, la capacitat d'interactuar i col·laborar amb persones de diferents orígens, l'adaptabilitat, el domini de llengües estrangeres i les habilitats de comunicació (Brandenburg, Berghoff i Taboadela, 2014).

Tot i que l'experiència internacional es considera important per a la contractació per més del 64% dels ocupadors, les competències transversals són encara més demandades, ja que una mitjana del 92% les busca. Les més comunes són l'obertura i la curiositat davant dels nous reptes, la resolució de problemes i la presa de decisions, la confiança, la tolerància amb preferència envers altres valors i

comportaments personals, a més de coneixements en el seu camp (91%) i experiència laboral rellevant (78%).

Com ja s'ha esmentat, els estudiants Erasmus gaudeixen de diversos avantatges en relació amb el seu desenvolupament professional. És més probable que aconseguixin la seva primera feina i tinguin millors perspectives de carrera en general. Per exemple, més d'un terç dels estudiants Erasmus que va completar el seu període de pràctiques a l'estranger van ser contractats per la seva empresa d'acollida. A més, prop del 10% dels antics estudiants de mobilitat que van fer pràctiques a l'estranger ha començat el seu propi negoci (Brandenburg, Berghoff i Taboadela, 2014). Fins i tot, els estudiants d'Erasmus tenen només la meitat de probabilitats de patir desocupació de llarga durada en comparació amb els que no han marxat a l'estranger. Cinc anys després de la graduació, la taxa d'atur dels estudiants Erasmus és un 23% inferior a la dels seus companys que no van participar en el programa.

Uns cinc anys després, l'*Erasmus+ Higher Education Impact Study* (2019) realitza el mateix estudi i extreu conclusions similars, encara que algunes xifres varien lleugerament. Aquest estudi reafirma que la mobilitat Erasmus té un impacte positiu significant en les habilitats professionals dels estudiants. Una gran majoria (72%) pensa que la seva experiència va resultar beneficiosa o molt beneficiosa a l'hora de trobar la seva primera feina. Els participants també van informar d'un augment de les competències tècniques, interpersonals i interculturals, així com d'una major confiança en sí mateixos, l'assoliment d'objectius i l'obertura social. A diferència de l'estudi del 2014, en aquest s'obtenen xifres en relació als estudiants que duen a terme les pràctiques a l'estranger, les quals constaten que a un 40% d'aquests se'ls ofereix un lloc de feina a les empreses o institucions on les fan. Igual que les dades extretes en l'estudi del 2014, però, els emprenedors que comencen el seu propi negoci es manté al voltant del 10% (European Commission, 2019).

Aquesta vegada es va comprovar que els participants d'Erasmus+ tenien plans de carrera professional més clars i un nivell més alt de satisfacció laboral que els no participants. També tenien més probabilitats de treballar a l'estranger (23% dels estudiants Erasmus+ envers el 15% dels no participants) o de tenir una dimensió internacional en les seves feines. Per últim, es va constatar que el Programa

contribueix al desenvolupament d'una identitat europea, ja que més del 32% dels participants s'identifiquen principalment com a europeus una vegada completen el seu període de mobilitat, en comparació amb el 25% que ho fa abans d'aquesta.

Quant a aspectes educatius, l'estudi explica que els estudiants que fan una mobilitat d'estudis estan exposats a nous mètodes d'ensenyament i noves pràctiques d'aprenentatge, cosa que té un impacte positiu en les seves ambicions acadèmiques i millora les seves competències per un aprenentatge eficaç. Això els permet explorar possibles noves aspiracions professionals i comprendre millor els seus propis punts forts i febles. En conseqüència, sovint adapten els seus plans educatius per alinear-los amb els seus objectius professionals i s'impliquen per assolir nivells superiors d'educació alhora que incorporen noves tècniques d'aprenentatge en els seus estudis.

Explicat en xifres, quasi tres de cada quatre estudiants d'Erasmus+ va informar que tenia una visió més clara del que volia fer en la seva carrera professional després de la mobilitat i més d'un quart va declarar que d'alguna manera havia reorientat els seus estudis: el 80% d'aquests van dir que la mobilitat els va servir per redescobrir el que volien estudiar. Respecte al desenvolupament acadèmic, al voltant d'un 80% d'estudiants del primer cicle d'Erasmus+ (grau universitari) pretén aspirar a nivells superiors d'estudis, i un 58% pel que fa als estudiants del segon cicle (grau de màster).

Per altra banda, pel que fa als aspectes professionals, a l'estudi es va observar que un 80% dels participants d'Erasmus+ troben la seva primera feina després de graduar-se en menys de tres mesos, i per tant, més ràpid que els graduats no-mòbils; a més, la gran majoria opina personalment que la seva experiència a l'estranger ha contribuït positivament a aquest fet (72%).

També es va comprovar que els períodes de pràctiques en el Programa tenen un impacte significatiu en les oportunitats laborals de postgrau. Un nombre considerable d'estudiants aconseguix feina en les seves empreses d'acollida, mentre d'altres s'aventuren en el món empresarial (European Commission, 2019). Concretament, un 40% dels participants que van realitzar pràctiques van rebre ofertes de treball de les seves empreses d'acollida, el que representa un 20% envers l'anterior Programa Erasmus. A més d'això, aproximadament un de cada deu

graduats d'Erasmus+ que va completar el seu període de pràctiques ha començat a crear la seva pròpia empresa, i un destacable 75% dels participants té previst crear la seva pròpia empresa o té previst fer-ho en un futur.

L'estudi no només es queda aquí, sinó que també analitza aquests estudiants un cop tenen feina. Doncs es va comprovar que gaudeixen del privilegi de tenir una major satisfacció i una millor qualitat de feina que els titulats no mòbils. Tenen més oportunitats de créixer professionalment, estan més satisfets amb els seus ingressos i afirmen tenir feines d'alts ingressos amb més freqüència. És més probable que tinguin carreres internacionals, utilitzin els seus coneixements i habilitats i realitzin tasques complicades. Quasi la meitat dels titulats Erasmus+ també treballen més freqüentment a l'estranger, sovint al país on han cursat la seva estada de mobilitat. Al voltant del 90% dels antics estudiants Erasmus+ volen treballar fora del seu país d'origen en un futur, amb graduats del Programa del sud i l'est d'Europa desplaçant-se més sovint als països del Programa situats a l'oest. Els graduats provinents dels països europeus del nord i l'oest, en canvi, tendeixen a quedar-se a la mateixa regió, fins i tot quan s'han desplaçat anteriorment a l'estranger.

Com ja s'ha comprovat anteriorment en altres estudis del programa, una vegada més es confirma que aquest porta al desenvolupament de competències laborals i de cohesió social. Els ex participants informen de millores en la comunicació, l'adaptabilitat i les competències interculturals, així com de perfeccionament en les habilitats digitals. També indiquen la millora de les aptituds per a la cohesió social, com la capacitat d'avenir-se bé amb persones de diferents cultures i d'oposar-se a la discriminació; en termes psicomètrics, es va registrar el desenvolupament d'un gran nombre de disposicions, actituds i comportaments com ara la confiança en un mateix, la orientació dels objectius i més tolerància en general. Els països de l'Europa del sud i de l'est van ser els que van registrar més avantatge en aptituds laborals i més tolerància intercultural; però en general tots els participants del Programa experimenten un desenvolupament més significatiu d'obertura social i cultural en comparació dels que no participen (European Commission, 2019). En tots aquests aspectes, els estudiants van mostrar millores més notòries que les dels resultats obtinguts el 2014.

A més dels esmentats factors afectats positivament per la mobilitat (desenvolupament de personalitat, compromís social, obertura intercultural i desenvolupament acadèmic entre d'altres), l'estudi del 2019 també va constatar, altra vegada, que aquesta també representa un reforç a la identitat europea i a la comprensió dels avantatges de la UE en la vida quotidiana dels ciutadans europeus. Un fet curiós és que com més dèbil és el sentiment d'identitat europea abans de la mobilitat i com més lluny es troba el país de destí del d'origen, major és el guany d'aquesta.

Per últim, un breus incís sobre les principals raons per les quals els estudiants no participen en la mobilitat, ja que no deixa de tenir importància tenint en compte la gran quantitat de beneficis i avantatges que aporta. Les dues principals són raons econòmiques i personals, com la família i les relacions. No obstant, la importància relativa dels obstacles com la falta d'informació, la incertesa sobre els costos i sobre l'aportació de les subvencions, han anat disminuït molt significativament en el marc Erasmus+ en comparació amb l'anterior programa (European Commission, 2019).

D'aquesta manera, podem concloure que la mobilitat beneficia enormement tant l'ocupació com les competències i habilitats dels i de les estudiants, molt sovint comprovant que fins i tot més del que s'hauria pogut arribar a preveure.

Basades en la informació en xifres sobre els estudiants Erasmus mencionada en les darreres pàgines, a continuació dues taules que la sintetitzen.

Taula 1. Impacte de la mobilitat Erasmus en els estudiants (2014)

<i>The Erasmus Impact Study (2014)</i>
Principals motivacions: -viure a l'estranger -conèixer gent nova -millorar el seu domini d'idiomes estrangers -desenvolupar habilitats transversals
+85% vol millorar les seves oportunitats laborals a l'estranger
Mostren millors capacitats professionals que el 70% de tots els estudiants
+90% informa d'una millora en competències transversals
+33% que va fer pràctiques a l'estranger va ser contractat per la seva empresa o institució d'acollida

Aproximadament un 10% que va fer pràctiques a l'estranger ha començat el seu propi negoci
-50% probabilitats de patir desocupació de llarga durada que els estudiants que no fan mobilitat
-23% d'atur cinc anys després de la graduació que els estudiants que no fan mobilitat

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la *European Commission* (2014)

Taula 2. Impacte de la mobilitat Erasmus en els estudiants (2019)

<i>Erasmus+ Higher Education Impact Study (2019)</i>
Un 72% pensa que la mobilitat va resultar “beneficiosa” o “molt beneficiosa” a l'hora de trobar la primera feina
Al voltant d'un 90% vol treballar a l'estranger en un futur
Un 40% que va fer pràctiques a l'estranger va ser contractat per la seva empresa o institució d'acollida
Aproximadament un 10% que va fer pràctiques a l'estranger ha començat el seu propi negoci i un 75% té previst fer-ho
+23% de probabilitats de treballar a l'estranger envers un 15% dels no participants del programa
+32% s'identifica principalment com a europeu, un 7% més del que ho fa abans de fer la mobilitat
+25% declara que la mobilitat va contribuir a reorientar els seus estudis
Un 80% troba la primera feina després de graduar-se en menys de tres mesos i un 72% pensa que la seva experiència a l'estranger ha contribuït a aquest fet

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la *European Commission* (2019)

2.2.2 Estímul econòmic: variables del turisme acadèmic

Segons la literatura científica, es recullen diverses tipologies de turisme vinculat amb la mobilitat estudiantil (García González, 2021). Aquestes són el turisme juvenil, el turisme educatiu o acadèmic i l'idiomàtic, i es consideren englobades dins del turisme cultural, indicant així que el seu dia a dia està determinat per criteris turístics i d'oci. Segons l'OMT (2019), el turisme cultural és un tipus d'activitat turística que es caracteritza per tenir com a motivació principal per part del visitant, aprendre, descobrir, experimentar i gaudir dels atractius i productes culturals, tant tangibles com intangibles, d'una destinació turística.

El turisme acadèmic no només aborda l'estudiant universitari, sinó també el d'altres ensenyaments, així com tots aquells qui no es troben en edat escolar convencional, però que decideixen viatjar per adquirir nous coneixements o especialitzar-se en àmbits concrets, independentment de les seves professions.

D'alguna manera, l'auge del turisme educatiu potencia la participació en esdeveniments educatius i facilita experiències locals que contribueixen al coneixement. A través del turisme acadèmic, es pot estimular l'interès per diverses formes d'art com l'arquitectura, les arts visuals, la música, la cultura popular tradicional, la gastronomia i el medi ambient entre d'altres (Cuesta, 2022). És per aquest motiu que el turisme acadèmic es vincula tan directament amb el turisme cultural.

En xifres, segons l'*Institute of International Education* (2015), el 2013 es van registrar uns 4.1 milions d'estudiants internacionals arreu del món, i s'espera que pel 2025 aquesta xifra hagi augmentat fins al voltant dels 8 milions d'estudiants que viatjaran a l'estranger per realitzar estudis de curta i llarga durada en institucions d'educació superior.

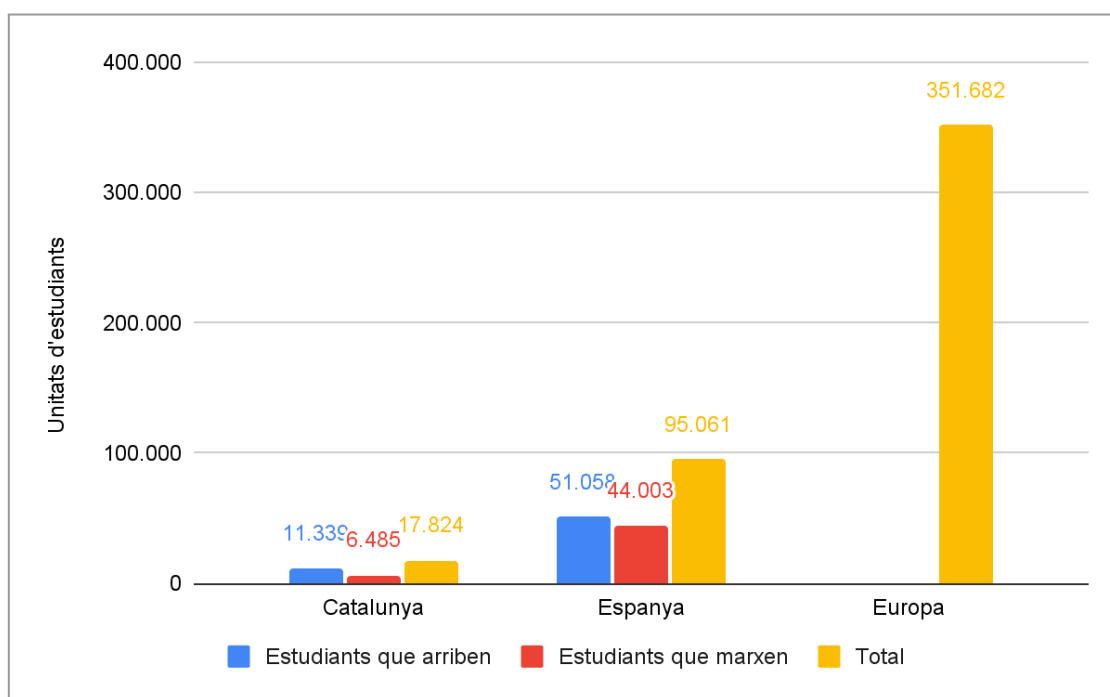
I és que els estudiants internacionals no escullen principalment una destinació on fer la seva mobilitat segons les institucions d'ensenyament superior, sinó per la imatge percebuda de la destinació, així com dels atractius del país o la ciutat on tindrà lloc la seva estada (Mészáros, 2011). Tot i que fa temps que el turisme juvenil es considera un sector subsidiari des d'una perspectiva internacional, els darrers anys s'ha percebut notablement un increment en el desig de viatjar i en el poder adquisitiu dels joves.

La necessitat dels estudiants de viatjar a l'estranger és principalment per trencar amb la rutina diària, perquè estan descontents en l'entorn familiar o el troben insuficientment atractiu, massa rutinari i que ofereix massa pocs estímuls nous. Aquests estudiants es desplacen en cerca d'un canvi, d'una aventura més emocionant que la seva vida quotidiana i de sensacions més intenses a l'estranger. En la majoria de casos, prendre la decisió de sortir de casa per marxar i explorar les terres estrangeres és fàcil de prendre, ja que els estudiants compten amb la certesa de poder tornar sempre a casa si és necessari (Monteiro i Matos, 2016). Així doncs, dins d'aquesta necessitat de buscar nous estímuls i dins del mateix viatge d'estudis,

molts d'aquests estudiants aprofiten per viatjar tant pel país on resideixen, com fora d'ell.

A continuació es presenta una breu situació de les dades dels desplaçaments dels estudiants a nivell de Catalunya, Espanya i Europa de forma gràfica:

Gràfic 1. Estudiants de mobilitat Erasmus+ a Catalunya, Espanya i Europa, 2018

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT, el *Ministerio de Educación y Formación Profesional*, i *Publications Office of the EU*.

Com es pot observar en el gràfic 1, el 2018 hi va haver un total de 17.824 estudiants en mobilitat Erasmus+ a Catalunya; 11.339 d'aquests van arribar a la comunitat autònoma i tan sols 6.485 (un 36,39% dels alumnes totals) van marxar a estudiar a l'estranger (IDESCAT, 2018).

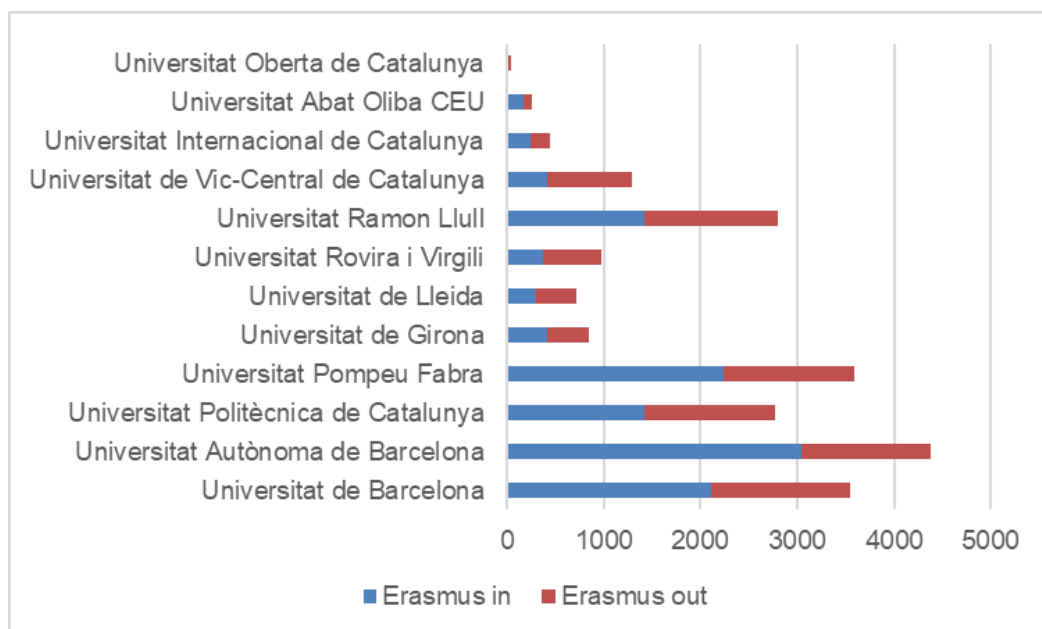
Pel que fa a Espanya, va rebre un total de 51.058 estudiants i en va enviar 44.003, sumant així 95.061 estudiants en mobilitat al país (Ministerio de Educación y Formación Profesional, 2018).

Quant a Europa, va registrar un total de 351.682 estudiants Erasmus+ tenint en compte tant els països que formen part del programa, com els països associats, dels quals les xifres són 348.327 i 3.355 respectivament (European Commission, 2020).

Amb aquestes xifres doncs, podem dir que Catalunya va representar un 18,75% de la mobilitat d'Espanya aquell any, d'entre les 18 comunitats autònomes restants, el qual és força elevat. I pel que fa a Espanya, va representar un 27,03% del total Europeu, xifra també força rellevant, tenint en compte els 32 països participants restants.

Pel que fa a Catalunya, les dades posteriors a la Covid semblen millorar les expectatives. L'any 2022 la mobilitat va afectar 21.653 estudiants (un 21,30% més que l'any 2018), mentre la proporció d'alumnes sortints es va incrementar fins representar el 43,66% del conjunt. El gràfic 2 en recull la distribució per Universitats:

Gràfic 2. Mobilitat d'estudiants a les Universitats catalanes, 2022

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (2022)

Aquests desplaçaments inferiors a un any i amb pernoctació fora de la residència habitual per motius d'estudi (és a dir, turisme acadèmic) tenen una significativa capacitat d'estimular les economies d'acollida, i és per això que caldria *prendre mesures tant des de la part de l'oferta, millorant la promoció general de les institucions acadèmiques, com des de la demanda, brindant als turistes un tracte adequat en tots els sentits: una càlida benvinguda, informació clara i suport administratiu, lingüístic i educatiu.* (Cuesta, 2022).

Seguint Pawlowska (2011), aquestes serien les característiques específiques del turisme acadèmic que impactarien positivament les economies locals:

- Permanència perllongada dels turistes acadèmics en la seva destinació.
- Major consum de béns i de serveis.
- Consumeixen productes i serveis que s'aproximen a tot allò consumit pels locals i prefereixen productes i serveis autòctons.
- El tipus d'allotjament: residències universitàries, albergs juvenils, colònies i campaments, refugis de muntanya, pisos compartits i pensions per a estudiants.
- Alta capacitat per generar despeses addicionals a les quotidianes, principalment a través de visites a llocs propers als seus centres d'estudis i de visites de familiars i amics. Així, prolifera la realització d'excursions i l'organització d'activitats culturals, recreatives, lúdiques i esportives; en aquest cas, ja que es tracta del turisme acadèmic, poden estar organitzats per la institució d'acollida, la majoria dels casos per part de la universitat o alguna associació estudiantil.

Diversos estudis han abordat l'impacte econòmic d'aquest tipus de turisme, per a Galícia (Pawlowska), Lleida (Sánchez Dávalos), o Alacant (Barra Hernández); tot i no ser generalitzable, el més proper, referit a la Universitat de Lleida, dona les xifres següents: tenint en compte els impactes econòmics directe, indirecte i induït, el total per al curs 2012/13 va ser de 4.913.493,79€; per al 2013/14 va ser de 2.349.897,37€; i per últim per al curs 2014/15 va ser de 3.743.784,73€. Pel que fa a la distribució d'aquest impacte econòmic, d'entre els sectors que en van sortir més beneficiats, destaca en tercer lloc l'hostaleria amb un 12% del total dels beneficis, seguida dels transports i les comunicacions amb un 10,2%.

A més a més, el 51,79% dels enquestats van afirmar que durant la seva estada a Lleida havien rebut la visita d'amics i familiars. De la mateixa manera, es va estudiar si havien visitat altres ciutats d'Espanya i Europa: un 99,6% va assenyalar que havia realitzat turisme en altres ciutats d'Espanya i un 66,7% en altres països d'Europa (Sánchez Dávalos, 2015).

3. L'EXPERIÈNCIA ERASMUS+ EN L'ADQUISICIÓ DE COMPETÈNCIES PROFESSIONALS

3.1 Metodologia

En aquest capítol, es pretén estudiar com experimenten els estudiants de turisme (graduats o no), tant de la URV com d'altres universitats europees, el programa Erasmus+ a nivell personal, professional i turístic; és a dir, primerament, determinar quines competències personals i professionals adquireixen durant la seva mobilitat i com perceben les seves oportunitats laborals considerant aquestes. En segon lloc, es pretén analitzar el nivell i tipus d'activitat turística per part dels estudiants i dels possibles visitants que reben durant la seva estada. La recollida de dades s'ha fet mitjançant la metodologia quantitativa a través de dades d'observació. Per això, s'ha recorregut a l'elaboració i la difusió d'enquestes descriptives elaborades amb l'eina que proporciona Google anomenada *Google Forms*.

L'enquesta està integrada per 26 preguntes de tipologia diversa: obertes, tancades (dicotòmiques, politòmiques i de resposta múltiple), mixtes i en escala (veure Annex 1). El plantejament d'aquestes preguntes selectives té com a objectiu conèixer quina percepció tenen els estudiants de l'impacte que té fer una mobilitat en els seus moviments turístics i els del seu entorn, així com en l'adquisició de competències per a la seva carrera professional i les seves oportunitats laborals un cop finalitzada la seva estada.

L'anàlisi de totes aquestes qüestions es fa tenint en compte variables quantitatives i qualitatives. En la primera part de l'enquesta es realitzen preguntes de classificació dels enquestats com ara l'edat amb què van fer la mobilitat o la seva universitat d'origen. La segona part proporciona dades més específiques sobre el període, amb qüestions com les motivacions per estudiar a l'estranger i escollir la universitat de destí, o la durada de la mobilitat. En la tercera, es plantegen qüestions relacionades amb l'activitat turística dels estudiants, com ara el tipus de turisme que realitzen i la despesa global del seu viatge acadèmic; també es demana informació sobre l'activitat turística dels visitants dels estudiants (en cas que en rebin) amb preguntes referents al seu allotjament i la despesa diària per persona i dia. Per últim, per estudiar la percepció que tenen de la seva adquisició de competències i de la seva

carrera professional, es consulten temes com la millora en un o més idiomes i els factors que hi contribueixen, i mitjançant una pregunta de valoració, qualificar diferents aspectes relacionats amb la seva carrera professional.

La difusió de l'enquesta es va fer online, enviant l'enllaç d'accés a través del correu electrònic de la URV als estudiants de la Facultat de Turisme i Geografia, de WhatsApp (per grups i personalment), i també publicant-les a xarxes socials com Instagram, de forma general demanant-ne la participació i la difusió per assolir una mostra major. Tot i la compartició i la insistència, la participació va ser baixa, obtenint així un total de 29 respostes, 28 de les quals van resultar vàlides per a l'estudi.

3.2 Presentació dels resultats

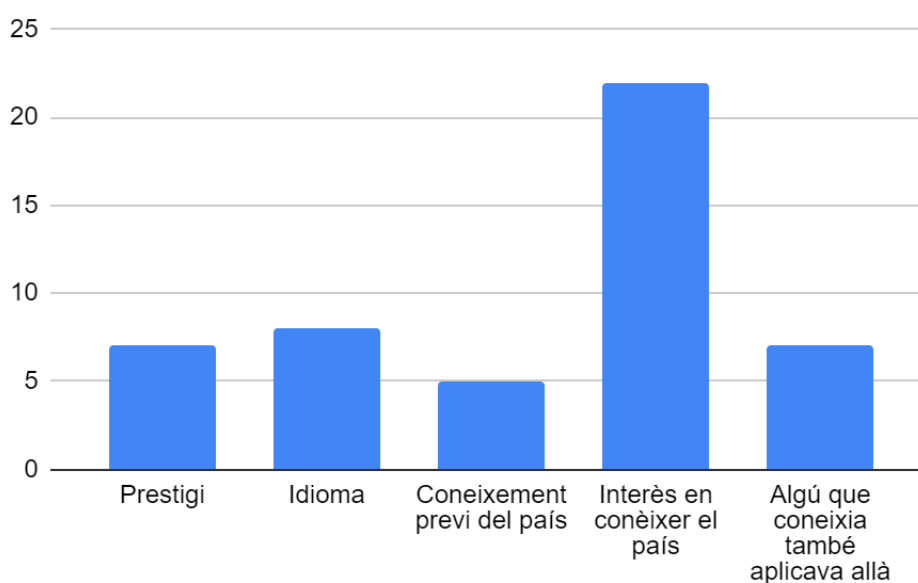
En aquest apartat s'exposen, en forma d'estadístiques descriptives, els resultats obtinguts a través de l'anàlisi de les dades de l'enquesta (veure Annex 3), tenint en compte els objectius plantejats en l'apartat anterior, a la metodologia.

Les dades es presentaran ordenadament segons la informació que ofereixen: sobre dades generals i concretes de la mobilitat, sobre viatges i activitat turística, i per últim, sobre la percepció de l'adquisició de competències i de la carrera professional dels estudiants de turisme que han fet Erasmus.

Dels estudiants enquestats, exactament un 25% representen la Universitat Rovira i Virgili. Cal afegir que la major part dels estudiants als que es té accés a través del correu, és a dir, que estan cursant el seus estudis, són generacions que han començat el Grau a partir del 2019; això vol dir que segurament molts dels estudiants que pretenien fer una mobilitat aquell any i els següents, van tenir molts més inconvenients per poder dur-la a terme. Al voltant del 85% dels enquestats va realitzar la mobilitat entre els 19 i els 22 anys. El 14% aproximat restant, la va realitzar entre els 23 i els 24 anys, o bé amb 26, ja que cap enquestat informa haver-la fet als 25. La gran majoria va fer una estada d'entre 4 i 6 mesos (85,7%), i un percentatge molt menor la fa d'entre 9 i 11 mesos (14,30%). Cal apuntar que la mobilitat pot durar entre un mínim de 2 mesos fins un màxim de 12 (European Commission, 2023) (Veure Annex 2).

Quant als països principals de destí, els estudiants opten sobretot per Àustria i Portugal, seguits d'Espanya i Polònia; i per últim Itàlia i Suècia. Més minoritàriament, hi ha les destinacions de la República Txeca, Finlàndia, Croàcia, Bèlgica i Alemanya. Cal apuntar que en aquest cas la mostra no és suficientment representativa, ja que gran part de la població a la que es va difondre l'enquesta havia estudiat a Àustria.

Gràfic 3. Elements importants en la selecció de la institució de destí

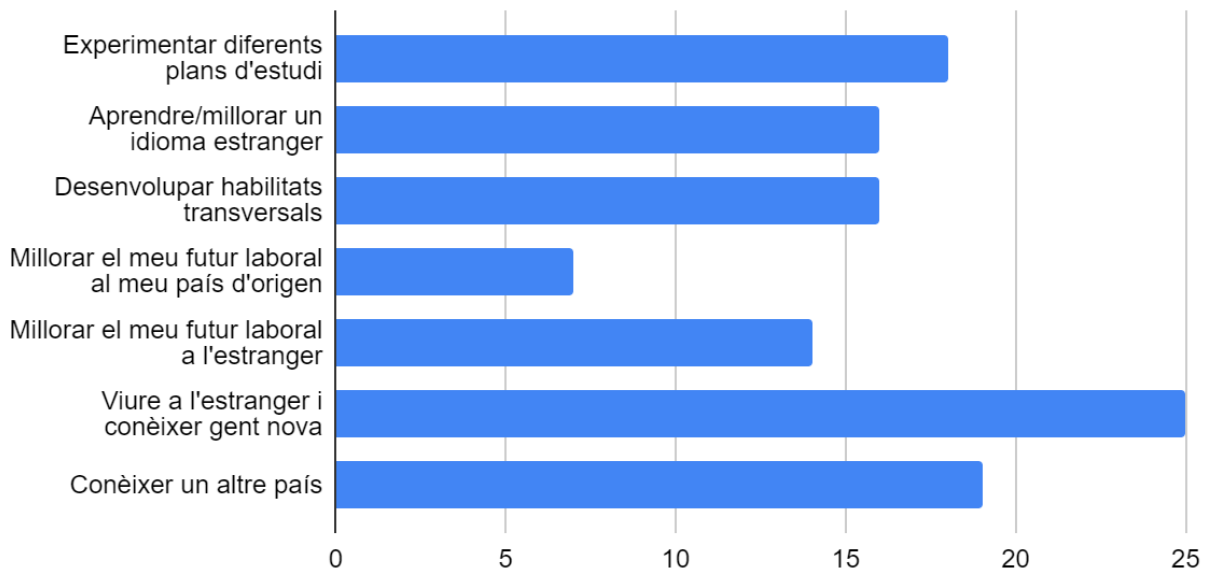

Font: Respostes a la pregunta 6 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

Els enquestats trien la institució de destí principalment en base a la necessitat de conèixer el país on es troba, amb 22 respostes. Seguidament, es deixen influenciar per l'idioma que s'hi parla, pel prestigi i pel fet de conèixer algú que també aplicava a la mateixa institució, i per últim amb 5 respostes, pel coneixement previ del país. És a dir, bàsicament els estudiants tendeixen a triar institucions que es troben en països en els quals tenen interès i dels que tenen poc coneixement previ.

Pel que fa a la obligatorietat de la mobilitat per part de les institucions (veure Annex 2), la meitat respon que no va ser obligatòria, mentre que l'altre meitat respon que sí; per tant, una part considerable enfoca l'Erasmus com una opció d'enriquiment personal.

Gràfic 4. Motivacions per estudiar a l'estranger

Font: Respostes a la pregunta 10 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

D'entre els elements que més motiven els estudiants a formar-se a l'estranger destaca *viure a l'estranger i conèixer gent nova* amb 6 respostes més que la següent puntuació més alta. En segon lloc, es troben les motivacions de *conèixer un altre país* i *experimentar diferents plans d'estudi*; les tres esmentades anteriorment podrien considerar-se com a experiències noves i que requereixen sortir de la zona de confort a nivell personal i educatiu.

Aprendre o millorar un idioma estranger i *desenvolupar habilitats transversals* segueixen les darreres amb la mateixa rellevància una de l'altra, les quals podríem etiquetar com adquisició d'habilitats personals i professionals. Quant al futur laboral, observem que els enquestats tenen el doble d'interès en estudiar a l'estranger per trobar-hi una feina en un futur, que en trobar una feina al seu país d'origen.

Amb això, podem dir que els objectius principals a l'hora de decidir fer un Erasmus es relacionen primerament amb noves experiències, seguidament amb qüestions educatives i, per últim, amb qüestions laborals.

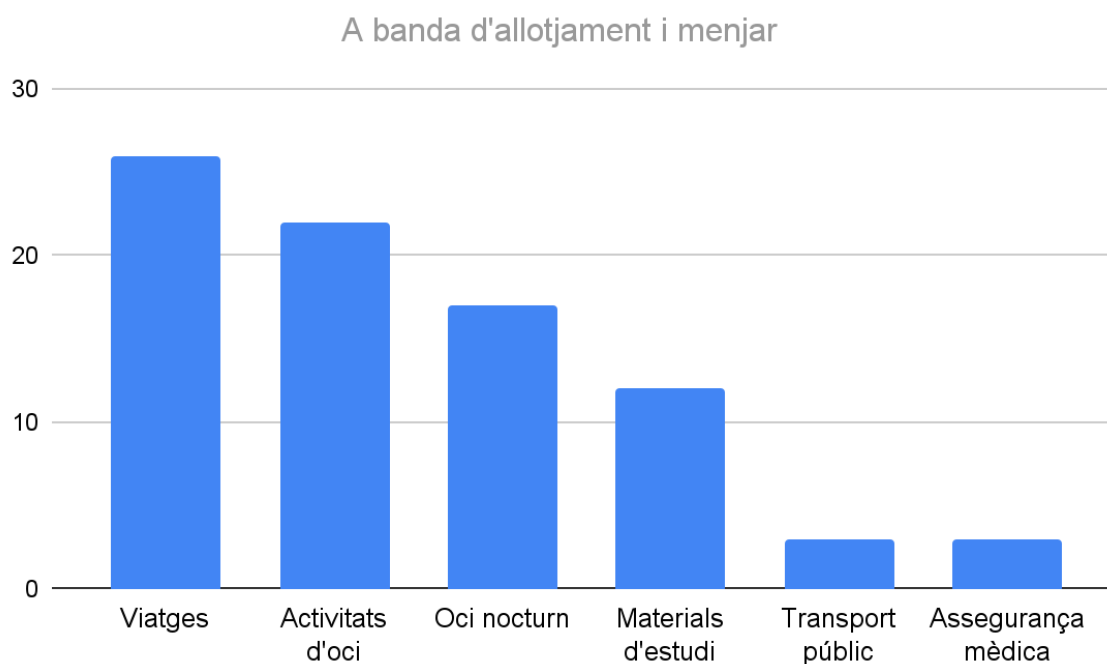
Com s'ha vist, la imatge del país on s'ubica la universitat de destí juga un paper important a l'hora de triar-la, és a dir, hi ha un component turístic en la mobilitat. En aquest sentit, la despesa global dels estudiants contempla totes les partides possibles: des de l'allotjament i el menjar, fins a viatges, oci i materials d'estudi. Aquestes són molt variades, ja que són més aviat despeses personals, i sobretot

depèn molt del país d'acollida. Per situar les dades, un 10,7% gasta entre 1.000€ i 3.000€; la gran majoria, un 71,5%, gasta entre 3.000€ i 6.000€; un 10,7% gasta entre 6.000€ i 8.000€, i per últim un 7,2% gasta entre 8.000€ i 10.000€. Com s'ha esmentat anteriorment, predominen les estades més aviat curtes (d'entre 4 i 6 mesos), cosa que explica la concentració de la despesa en la franja inferior (veure Annex 2).

Dins la despesa global es troba l'allotjament: un 57,14% opta per les residències d'estudiants, seguit d'un 32,14% que opta per un pis o apartament, i en menor freqüència opten per una casa o per allotjar-se amb família, amics o coneguts (veure Annex 2).

A banda de les despeses fixes – en la majoria de casos – de l'allotjament i el menjar, en l'enquesta s'analitza quins altres elements tenen un paper important en la seva despesa general (gràfic 5). D'entre aquests i ordenats de forma descendent, els estudiants consideren que fan una major despesa en viatges (92,85%), en activitats d'oci i temps lliure (78,57%), en oci nocturn (60,71%), en materials d'estudi (42,85%) i per últim, amb la mateixa xifra cada un (10,71%), en transports públics i assegurances mèdiques.

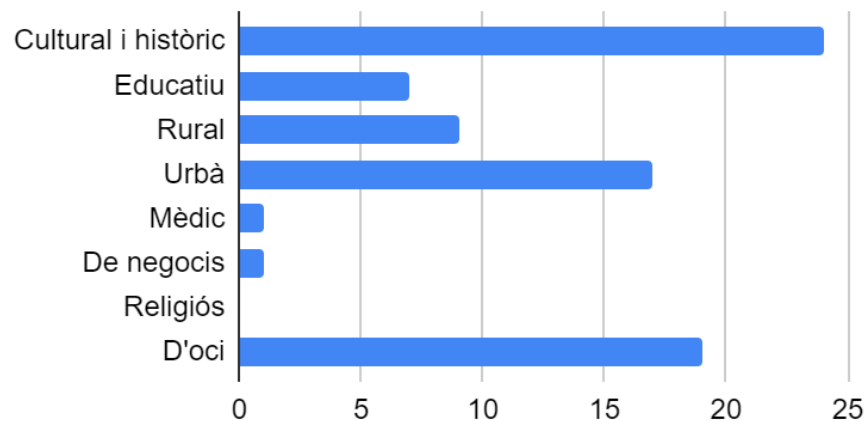
Gràfic 5. Elements rellevants de la despesa

Font: Respostes a la pregunta 22 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

Respecte a l'activitat turística tant per part dels estudiants, el 100% dels enquestats afirma haver viatjat durant la mobilitat (veure Annex 2). D'entre aquests, el 75% ha viatjat tant pel país on "resideix" com a països fora d'aquest, el 14,28% només ha viatjat dins del país on fa l'estada, i el 10,72% només ha viatjat fora (veure Annex 2).

Gràfic 6. Tipus de turisme realitzat durant la mobilitat

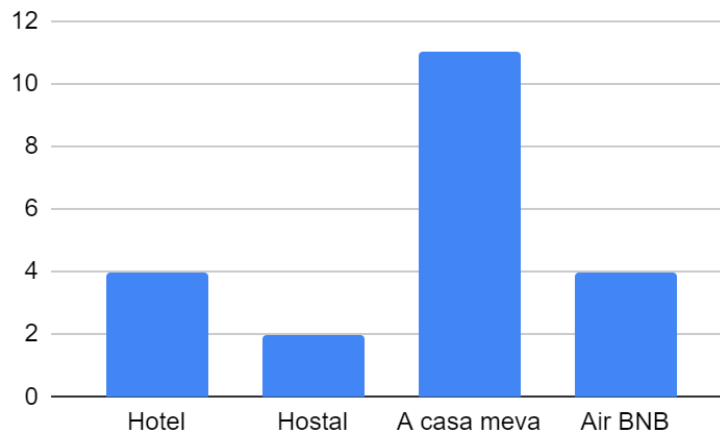

Font: Respostes a la pregunta 13 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

A l'hora de viatjar, els estudiants tenen major preferència pel turisme cultural i històric (85,71%), pel d'oci (67,85%) i l'urbà (60,71%). Segonament, s'interessen força pel turisme rural (32,14%) i educatiu (25%); i en tercer lloc, amb percentatges molt menors, opten pel turisme mèdic i de negocis (un 3,57% per cada un). Cap dels enquestats declara haver realitzat turisme religiós durant la seva estada (gràfic 6).

Com a conseqüència del desplaçament dels estudiants, també es dona activitat turística per part de la família, amics i coneguts, que els visiten durant la seva estada. Un 75% dels enquestats afirma haver rebut visitants, i un 95,2% dels visitants, segons manifesten els estudiants, va fer turisme (veure Annex 2).

Gràfic 7. Allotjament dels visitants

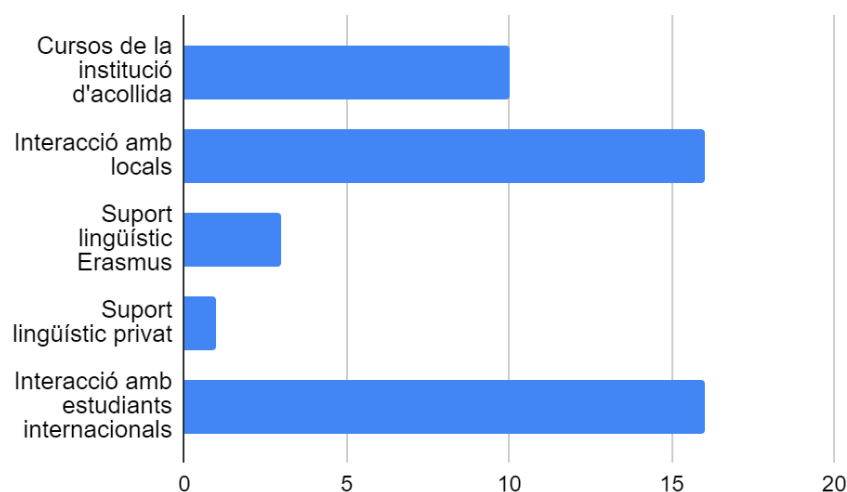
Font: Respostes a la pregunta 15 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

Segons s'observa en el gràfic 7, un 52,38% dels visitants pernocta a casa de l'estudiant al que visita, mentre que un 19,04% ho fa tant a hotels com a Airbnbs. L'allotjament menys comú entre visitants dels enquestats és l'hostal, amb un 9,53%.

Pel que fa a la despesa per persona i dia dels visitants, que inclou totes les possibles despeses com allotjament, menjar, i activitats turístiques i d'oci, es manté relativament equitativa. Un 38,10% fa una despesa d'entre 0 i 50€, i de la mateixa manera, un altre 38,10% es gasta entre 50 i 100€. Un percentatge una mica menor (23,8%) fa una despesa més elevada d'entre 100 i 150€ (veure Annex 2).

Tot seguit s'analitzaran els aspectes lligats a l'adquisició de competències vinculades a la mobilitat. En primer lloc, i pel que fa a la millora en idiomes, un 82,1% pensa que va millorar les habilitats en el principal idioma utilitzat pels professors, mentre que el 17,9% restant opina el contrari (veure Annex 2).

Gràfic 8. Quins factors van contribuir més a la millora de les teves habilitats en aquest idioma?

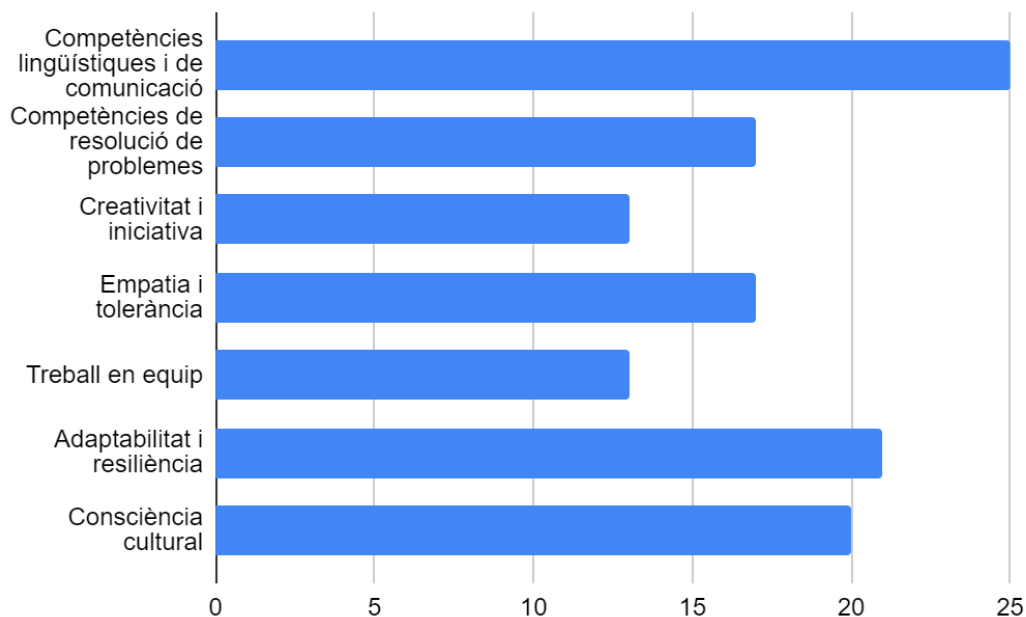
Font: Respostes a la pregunta 19 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

D'entre els que van afirmar que havien millorat les habilitats en l'idioma principal utilitzat pels professors, un 57,14% opina en la mateixa mesura que la *interacció amb els locals* i la *interacció amb estudiants internacionals* van ser els dos factors més significatius per a la millora d'aquest idioma. En segon lloc, un 35,71% pensa que va ser gràcies als cursos de la institució d'acollida; i per últim, quant al suport lingüístic, un 10,71% pensa que ha contribuït el suport lingüístic proporcionat per Erasmus (OLS) i un 3,57% opina que ho ha fet el suport lingüístic privat (gràfic 8).

Cal afegir, que no només consideren que van millorar un idioma, sinó que un 89,3% opina que va millorar les seves competències en altres idiomes a banda de l'utilitzat principalment (veure Annex 2).

En la pregunta "*Creus que t'has beneficiat de la teva participació en la mobilitat d'estudis Erasmus+?*", el 100% dels enquestats respon afirmativament (veure Annex 2). Partint d'aquesta qüestió, a continuació les xifres que reflecteixen la percepció de l'adquisició de competències i de la carrera professional dels estudiants.

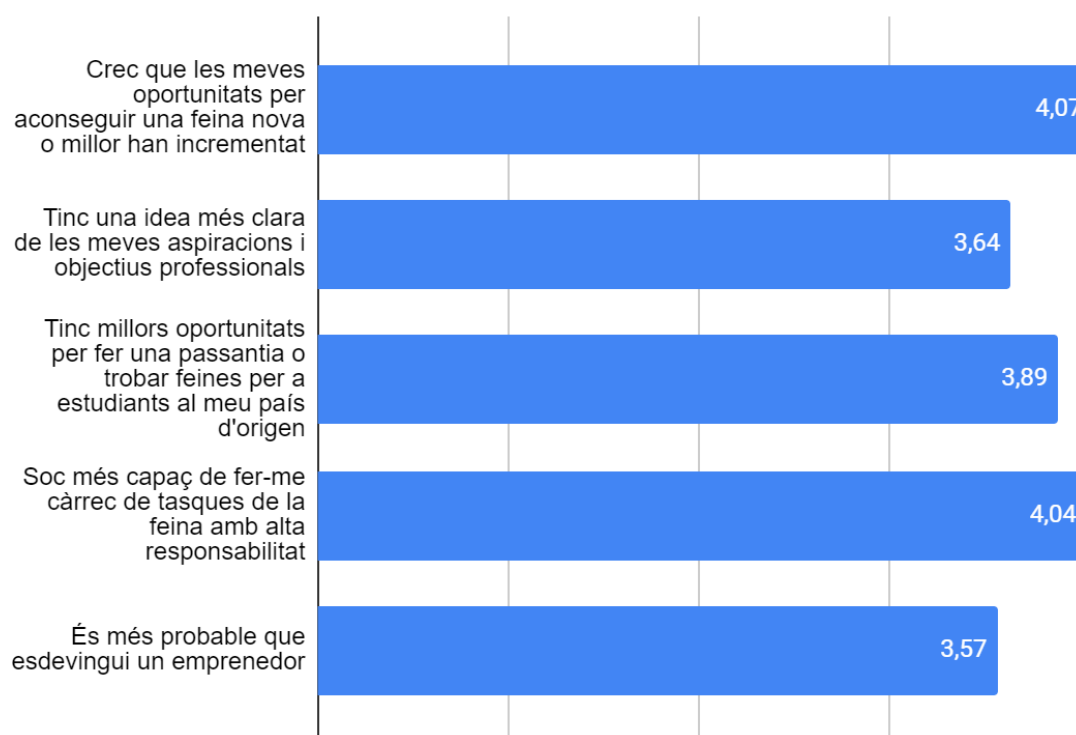
Gràfic 9. Quines competències i habilitats has desenvolupat més gràcies al programa de mobilitat?

Font: Respostes a la pregunta 24 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

Les competències i habilitats que creuen haver desenvolupat els estudiants (gràfic 9), totes són força seleccionades, però despunten les *competències lingüístiques i de comunicació* amb un 89,29%, seguides de l'*adaptabilitat i resiliència* amb un 75%. Un 71,42% considera que ha adquirit *consciència cultural*, i el segueixen amb un 60,71% cada una, les *competències de resolució de problemes* i l'*empatia i tolerància*. Per últim però no menys important, els enquestats consideren que han guanyat *creativitat i iniciativa* i habilitats de *treball en equip* amb un 46,43% cada una.

Gràfic 10. Gràcies al programa Erasmus...

Font: Respostes a la pregunta 25 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

Pel que fa a la pregunta de valoració sobre la percepció de la carrera professional (gràfic 10), la mitjana de cada una de les cinc qüestions plantejades es manté aproximadament entre el 3 i el 4, és a dir, entre *indiferent* i *d'acord*.

Per ordre de conformitat, els estudiants estan més d'acord amb la creença que les seves oportunitats per aconseguir una feina nova o millor han incrementat (mitjana del 4,07); en segon lloc, amb el pensament de que són més capaços de fer-se càrrec de tasques de la feina amb alta responsabilitat (4,04); en tercer lloc, la idea de que tenen millors oportunitats per fer una passantia o trobar feines per a estudiants al seu país d'origen (3,89); en quart lloc, estan d'acord amb el fet de tenir una idea més clara de les seves aspiracions i objectius professionals (3,64), i per últim, s'identifiquen amb l'increment de la probabilitat d'esdevenir emprenedors en un futur en un 3,57% de mitjana.

Finalment, per concloure amb aquest capítol, es presenten algunes reflexions comunes d'entre les respostes a la pregunta oberta de l'enquesta *Consideres que la teva mobilitat Erasmus+ ha tingut un impacte positiu en les teves oportunitats laborals?* (veure Annex 1). Considerant les respostes afirmatives, aquestes són un

71,72%, les negatives un 25% i només un 3,57% no es decanta per cap posició. Cal assenyalar que en moltes respostes es lliga el concepte d'experiència personal amb la professional, descrivint-les com a causa-conseqüència.

En primer lloc, els enquestats expliquen que l'Erasmus aporta fonamentalment experiència a l'estranger i experiència en general que es pot demostrar posteriorment en l'àmbit laboral, i que *als ocupadors els agrada: "Sí, penso que qualsevol experiència internacional que tinguis té un impacte positiu en les teves oportunitats laborals, sobretot en el sector del turisme"*. Aquests també coincideixen en què l'Erasmus obre moltes portes a nivell laboral, *aporta contactes de persones que no pertanyen al teu país, i dona opcions d'explorar llocs de feina al país on es fa la mobilitat*. Un factor que destaquen molt a l'hora de trobar feina gràcies a la mobilitat, és el fet d'aprendre i millorar les habilitats en idiomes i comunicació: *"té un impacte molt positiu en les oportunitats laborals perquè has après idiomes i has desenvolupat habilitats socials, i això és experiència per a les teves futures feines"*. Respecte els idiomes, una altra enquestada comenta: *"vaig tenir l'oportunitat d'aprendre italià i treballar de cambrera a un hotel de Rimini, fet que m'ha obert moltes portes a nivell laboral"*.

Pel que fa a les habilitats i capacitats que adquireixen en un entorn nou, *fan pensar que al lloc de treball on sol·licites pots ser més eficaç*. Pensen que els ajudaran a guanyar oportunitats laborals, i d'entre elles destaca sobretot l'adaptabilitat tant en general com als canvis, i *la resolució de problemes i subsistència en un altre país*. Amb relació a això, un enquestat explica:

"(...) Té un impacte positiu per a les oportunitats laborals, perquè demostra que una persona es pot adaptar a un nou ambient i treure'n el màxim profit. A part de l'adaptació, mostra que un pot gestionar situacions difícils i estressants, demostra bones habilitats de comunicació, comprensió i respecte per altres cultures. També demostra la capacitat lingüística i la capacitat d'establir contactes, no només amb persones del teu país, sinó amb persones de l'estranger." – Anònim, 2023.

Per altra banda, com s'ha mencionat anteriorment, fan referència a aspectes personals que tenen repercussió indirecta en la seva inserció laboral:

“Creixes tant personal com professionalment, i guanyes moltes coses positives que es poden relacionar amb la feina: comunicació, adaptació, acceptació, etc.” – Anònim, 2023.

Una altra persona enquestada explica que el fet que el seu lloc de destí no complís amb les seves expectatives, li va fer *créixer i desenvolupar competències* que l’ajudaran en les seves *futures oportunitats laborals*. Algunes persones defineixen l’Erasmus com una *experiència de vida* i afegeixen que *et fa diferent al comparar-te amb altra gent, t’obre de ment, t’aporta nous aprenentatges i coneixes molta gent nova*.

Un exemple molt clar d’aquest lligam que estableixen els estudiants entre el creixement personal i professional, és la següent aportació:

“Òbviament, t’ajuden a millorar en l’àmbit laboral, però crec que el més important és que em van ajudar en l’àmbit personal i per conseqüència en l’àmbit laboral.

Quant més et coneixes, més aprens de tu, més confiança vas agafant en tu mateix i vas coneixent les teves mancances i els teus punts forts, per tant, t’ajuden a progressar en allò que ja ets bo i en superar barreres que tens. L’Erasmus t’ajuda a conèixer-te una mica més, saber què t’agrada, què no, cap on vols tirar o per quin camí no aniràs. (...).” – Anònim, 2023.

D’entre les persones que no creuen que la mobilitat pugui tenir un impacte positiu en les seves oportunitats laborals, són tots casos personals i excepcionals. Vegem algunes respostes:

“Desafortunadament, el meu país no està ben desenvolupat en qüestions de turisme. Pel meu país, marxar fora significa que ets més intel·ligent i que tens més coneixements gràcies al fet d’estudiar fora. Fins i tot en quant a l’experiència Erasmus (...), i això és tot el que podem dir en les entrevistes de feina al nostre país, sabent que no està prou ben desenvolupat”. – Anònim, 2023.

“No ho crec, sobretot per on vaig estar. Ni bona reputació, ni qualitat de la institució”. – Anònim, 2023

“(...) Vull creure que pot tenir un impacte positiu en les meves oportunitats laborals, però desafortunadament, això no ha passat. Penso que a la majoria d'empreses els és igual aquesta experiència, almenys mentre l'estàs vivint.” – Anònim, 2023.

4. CRITERIS DE SELECCIÓ DE PERSONAL I ERASMUS+: EL CAS DE L'HOTELERIA DE SALOU

Per complementar els propòsits d'aquest estudi, en aquest capítol es pretén analitzar, a través d'entrevistes (veure Annex 3) als hotels seleccionats, com perceben els encarregats de la selecció i contractació del personal, la influència de la mobilitat Erasmus en la seva decisió de contractació, tenint en compte els requisits que més valoren entre altres aspectes. L'àrea geogràfica d'estudi és Salou, ja que alberga més de la meitat de les places hoteleres del Camp de Tarragona (el 54,32%), amb establiments de tots els segments propis d'aquesta zona.

Salou, municipi del Tarragonès i destinació turística de la modalitat de sol i platja, destaca d'entre les destinacions que conformen la marca Costa Daurada, com ara Cambrils, La Pineda, Calafell o Coma-Ruga (Catalunya.com, 2023). Salou es coneix principalment per les seves platges, per la seva activa vida nocturna, i per un ampli ventall d'opcions d'oci i entreteniment. Alguns dels punts forts a destacar de la destinació són els següents:

Taula 3. Principals atractius turístics de Salou

Localització	A uns 10km a l'oest de Tarragona i a uns 110km al sudoest de Barcelona, sent així accessible tant per a viatgers nacionals com internacionals.
Platges	Ofereixen sorra daurada i fina, aigües cristal·lines i diversos serveis com gandules de platja, esports aquàtics i guinguetes de platja.
PortAventura World	Reconegut per Adamuz (2018) a <i>National Geographic España</i> com el millor parc temàtic del món i comptant amb PortAventura Park, Ferrari Land i Caribe Aquatic Park, aquest ofereix multitud d'atraccions, espectacles i espais temàtics inspirats en diferents cultures i regions d'arreu del món. El parc també compta amb establiments turístics.
Oci nocturn	Ofereix un gran nombre de bars, <i>pubs</i> i discoteques on els visitants poden gaudir de música, ball i espectacles en viu fins hores tardanes de la nit.
Llocs històrics	El municipi compta amb alguns atractius com la Torre Vella o el Búnker de la Talaia; a banda, se situa prop de les ruïnes romanes de Tàrraco (Tarragona).
Esdeveniments	Salou acull diversos festivals i esdeveniments durant l'any, des de tornejos internacionals de futbol i exhibicions de focs artificials, fins a concerts de música i festes tradicionals catalanes.
Camí de Ronda	Sender que s'estén al llarg de la costa amb vistes sobre el mar

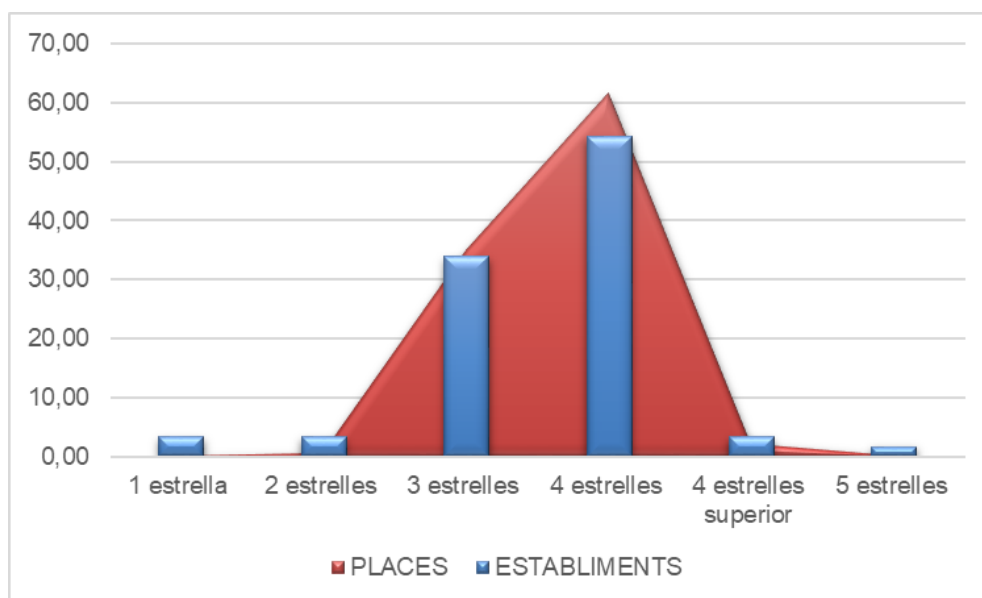
	Mediterrani, apropant el visitant a apreciar la natura de la zona.
Gastronomia	La destinació ofereix una àmplia gamma d'opcions gastronòmiques, incloent cuina tradicional espanyola, especialitats de marisc i plats internacionals.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Patronat de Turisme de Salou.

Quant a l'estructura hotelera, i segons l'IDESCAT (2021), Salou té el 29,08% dels establiments del Camp de Tarragona (59 hotels), i més de la meitat de les places d'aquesta àrea (29.228, és a dir, el 54,32% de la zona).

Per categories, la distribució és la següent:

Gràfic 11. Hoteleria de Salou per categoria

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT (2021)

Com s'aprecia en el gràfic 11, a Salou predominen els hotels de les categories de 3 i 4 estrelles amb gran diferència respecte de la resta. Hi ha, doncs, dos hotels de les categories d'1 i 2 estrelles, i de 4 estrelles superior; un sol hotel de 5 estrelles, i de gran luxe no n'hi ha registre. Per aquest motiu despunten tant els hotels de 3 estrelles, els quals representen molt poc més d'un terç del total (33,9%), i els de 4, que en representen un 54,24%. Tot i no destacar la categoria de luxe, podem dir que la majoria dels hotels de Salou ofereixen varies comoditats; l'explicació és que els hotels de 3 i 4 estrelles es caracteritzen per tenir habitacions i lavabos més grans,

així com les àrees comuns. També els distingeixen de les categories inferiors el fet d'oferir serveis addicionals com pot ser l'ascensor, bar, calefacció i aire condicionat, caixa forta, minibar i telèfon, sempre en funció de si es tracta d'un hotel de 3 o de 4 estrelles.

En relació als hotels que predominen, també cal destacar en relació a les places hoteleres que proporcionen, que predominen els hotels de 4 estrelles amb un 61,60% del total, seguits pels hotels de 3 estrelles, que aporten un 34,93%. La resta de categories en conjunt aporta tan sols un 3,48%.

4.1 Metodologia

Se n'han fet 10 entrevistes per via telefònica (llevat d'una, realitzada via online). Per tal de seleccionar els establiments, s'han tingut en compte tres criteris:

- Categoria: s'han realitzat a hotels de 3 estrelles, 4 estrelles i 4 estrelles superiors. Tenint en compte les xifres dels hotels segons la categoria a Salou (veure gràfic 11), aquests són els que més representació tenen arreu del municipi.
- Independents o d'una cadena: un dels objectius d'aquesta part és observar si es produeixen diferències en un cas i en l'altre.
- Segment: en funció del tipus de client, s'ha fet una selecció de cinc segments representatius. Aquests són: esportiu, de negocis, familiar, *boutique* i *adults only*.

Així doncs, seguint els aspectes anteriors, s'han seleccionat dos hotels per segment, un de 3 estrelles i un altre de 4 estrelles o 4 estrelles superior. Després, dels deu hotels totals (amb independència dels segments i les estrelles), la meitat són d'una cadena i l'altra meitat independents.

Cal apuntar però, que tot i la recerca acurada, no s'han aconseguit trobar hotels de 3 estrelles dels segments *boutique* i *adults only*. Per tant, els dos hotels entrevistats per cada un d'aquests són de 4 estrelles o 4 estrelles superior. Finalment, la mostra és la següent:

Taula 4. Hotels seleccionats per a la realització d'entrevistes

Segment	Establiment	Càrrec de la persona entrevistada
<i>Boutique</i>	H10 Salarius Palace 4*	Directora
	Hotel Mas la Boella 4*	Cap de Recursos Humans
De negocis	4R Casablanca Playa 3*	Cap de Recursos Humans
	Hotel Regente Aragón 4*	Directora
<i>Adults only</i>	Golden Costa Salou 4*S	Tècnica de Recursos Humans
	Magnolia Hotel 4*S	Cap de Recursos Humans
Familiar	Evenia President 3*	Cap de recepció
	Sol Costa Daurada 4*	Cap de Recursos Humans
Turisme esportiu	Hotel Blaumar 4*S	Cap de Recursos Humans
	Hotel Marinada 3*	Directora

Encara que, efectivament les preguntes plantejades en l'entrevista són obertes, en dues d'elles es plantejaven alguns ítems bàsics a considerar per poder per poder codificar posteriorment i assegurar que en tenia un mínim de valorats (veure Annex 3).

Les primeres quatre serveixen per identificar l'hotel segons la tipologia (independent o d'una cadena), el segment (familiar, *adults only*, negocis, turisme esportiu i *boutique*) i, per últim, segons la categoria. Les dues següents són per conèixer el càrrec de qui respon l'entrevista així com les seves funcions en l'empresa, i també per identificar la persona encarregada de la contractació del personal en cada establiment, en cas que no sigui la mateixa. Després, es demana si a l'hora de fer la selecció es té en consideració que el candidat/a hagi realitzat un programa de mobilitat Erasmus, donant total llibertat per explicar i manifestar observacions durant la interacció. Tot seguit, es demana que es valori en una escala de l'1 al 10 quin pes tindria aquest factor en la decisió de contractació. L'última pregunta demana que s'opini sobre si a les universitats de Catalunya s'hauria d'exigir una mobilitat d'estudis Erasmus de forma obligatòria justificant la resposta (veure Annex 3).

Quant a les dues preguntes on es plantejaven alguns aspectes a valorar per tal de poder quantificar-los posteriorment, la primera presentava alguns dels possibles requisits en la selecció del personal en l'empresa. Amb aquests, es pretenia saber quina importància se'ls donava, junt amb d'altres no considerats, però que poguessin tenir en compte les entrevistades. Cal afegir, donat que en un hotel hi ha departaments molt diferents, que les respostes són considerant que el turisme en global implica, la major part de les vegades, tracte directe amb el client.

Per altra banda, l'altra pregunta tenia com a objectiu saber l'opinió sobre diferents qüestions, també plantejades, en relació amb la repercussió d'una mobilitat d'estudis a l'estranger en l'adquisició de competències laborals.

4.2 La selecció de personal en els hotels de Salou

Les entrevistes realitzades als hotels esmentats en la metodologia d'aquest mateix capítol (veure Taula 4), s'han realitzat, com s'hi indica, a 5 hotels independents i 5 pertanyents a una cadena, i a dos hotels per cada un dels cinc segments determinats. Tot i que es pretenia seleccionar un hotel de 3 estrelles i un altre de 4 o de 4 estrelles superior per cada segment, degut a la manca d'oferta d'hotels *boutique* i *adults only*, d'aquests només se n'han realitzat a hotels de 4 estrelles i 4 estrelles superior respectivament.

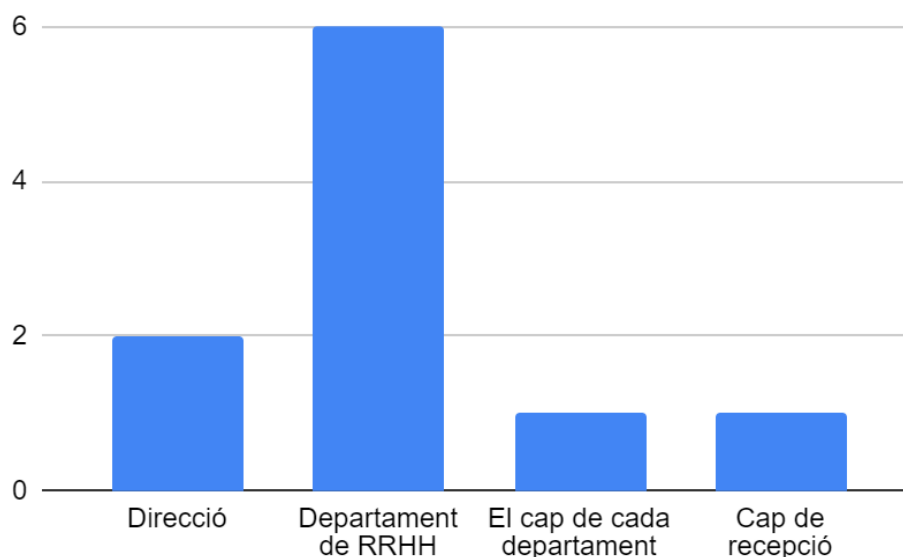
Cal assenyalar, abans de res, que totes les respostes a les preguntes relacionades amb la valoració de requisits, així com si es té en consideració una mobilitat d'estudis en la selecció i l'efecte que té aquest en l'adquisició de competències laborals, són sempre respecte a les posicions qualificades dins d'un hotel i tenint en compte que el turisme està generalment vinculat amb el tracte directe amb el client.

Així doncs, havent situat ja la classificació dels hotels entrevistats i les seves categories, a continuació les dades sobre les persones entrevistades i el departament encarregat de la selecció de personal en cada establiment.

Tal i com s'especifica a la Taula 4, el 50% de les persones entrevistades pertanyen al departament de Recursos Humans. El 30% són directores dels hotels, i el 20% restant es distribueix en un 10% de tècniques de Recursos Humans, i un altre 10% de caps de recepció. Cap assenyalar que totes les persones entrevistades són dones.

En canvi, pel que fa al departament encarregat de la selecció de personal de cada establiment (gràfic 12), les xifres varien i es requereixen aclariments per explicar-les.

Gràfic 12. Departament encarregat de la selecció del personal a l'establiment

Font: Respostes a la pregunta 3 de l'Annex 3. Elaboració pròpia, 2023.

D'entrada, es considera departament encarregat de la selecció, el que la inicia, ja que és el moment en què es fa el primer cribatge i ja entren en joc els criteris de selecció.

En més del 50% dels casos, el primer cribatge es fa per part del departament de Recursos Humans. En la resta, es fan per part de direcció, del cap de recepció i del cap de cada departament.

En el cas de l'hotel *Evenia President*, el primer cribatge el fa la cap de recepció, i posteriorment segueix el procés el cap de cada departament. Pel que fa a l'*Hotel Marinada*, se n'encarrega plenament la direcció, i al *H10 Salaris Palace*, en la majoria dels casos també és la directora qui s'encarrega de les seleccions, encara que excepcionalment també ho fan els caps de cada departament.

El *Regente Aragón* és l'únic en què es fa la selecció directament des de cada departament, excepte la directora, que s'encarrega de la tria del personal de recepció.

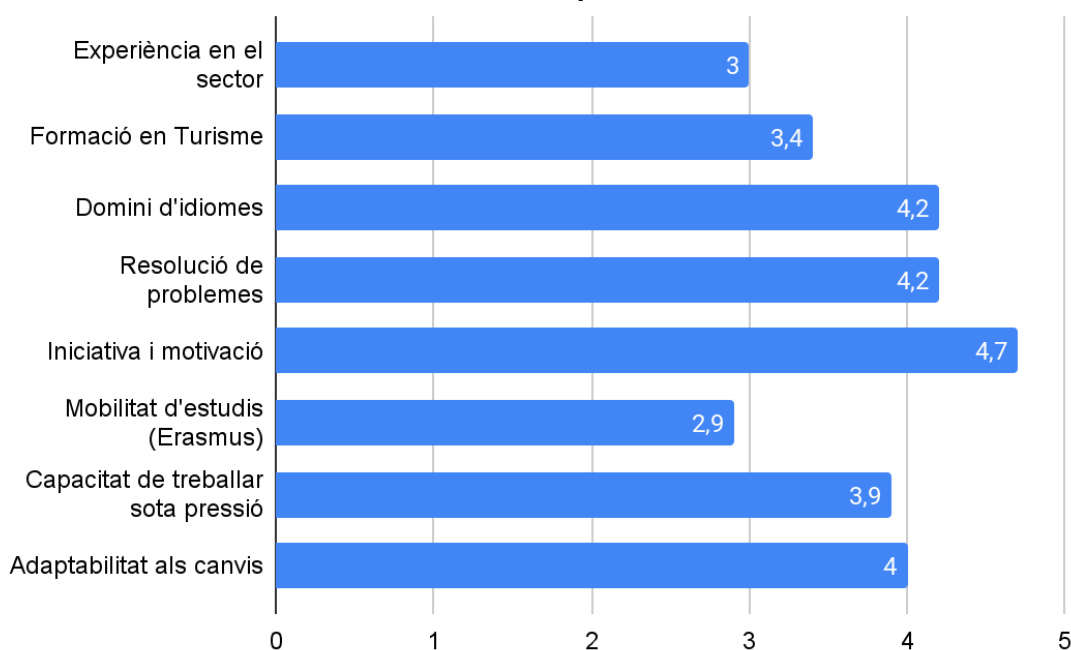
D'entre els hotels on el procés de selecció s'inicia per part del departament de Recursos Humans, a l'*Hotel Mas la Boella*, al *Magnolia Hotel* i a l'*Hotel Blaumar*

Salou, és el mateix qui l'acaba. En canvi, al *4R Casablanca Playa*, després de la preselecció de Recursos Humans és, o bé el cap de departament, o bé la direcció qui completa el procés de selecció; de la mateixa manera, al *Golden Costa Salou*, la preselecció també es fa per Recursos Humans i la segueix el cap de cada departament, però la direcció no intervé en el procés.

Per últim, del *Sol Costa Daurada* destaca que Recursos Humans fa la preselecció sobretot a partir de fires organitzades per l'Associació Hotelera de la Costa Daurada i les Terres de l'Ebre, o les universitats properes entre d'altres, i després la decisió final també la fa el cap de cada departament.

El gràfic 13 recull els requisits que més valora cada empresa a l'hora de seleccionar personal. En les entrevistes es presenten vuit requisits per tal que les entrevistades valorin segons la importància que els donin en el procés de selecció, on 1 és "molt poc important" i 5 és "molt important". En el gràfic apareixen els valors segons la mitjana calculada de cada un i, en ordre d'importància segons les valoracions de les entrevistades, són els següents: iniciativa i motivació (4,7), domini d'idiomes (4,2), resolució de problemes (4,2), adaptabilitat als canvis (4), capacitat de treballar sota pressió (3,9), formació en Turisme (3,4), experiència en el sector (3) i, per últim, la mobilitat d'estudis Erasmus (2,9).

Gràfic 13. Quant a la selecció del personal, quins són els requisits més valorats a la seva empresa?

En primer lloc, respecte a la iniciativa i motivació, que té una mitjana molt a prop del “molt important”, les respostes van ser clares i sense dubtes. *“Valorem molt positivament l’empatia de la persona al estar de cara al públic; si és una persona amb ganes, ja ho té tot.”* (Directora del 4R Casablanca).

En segon lloc, el domini d’idiomes és un requisit altament valorat, *sobretot per posicions qualificades* com pot ser la recepció. En el cas del 4R Casablanca Playa, a la recepció es demana *català, castellà i anglès, com a mínim*. Per altra banda, la directora de l’Hotel Marinada explica que *en general hi ha mala preparació en idiomes i poca entesa del què significa el sector serveis; cal ser flexible i desitjar formar part d’un equip*.

En tercer lloc, la directora de l’H10 Salarius Palace valora l’autonomia per resoldre problemes segons la categoria professional per a la que es vulgui contractar la persona. *“Si és un cap de departament, serà un 5, si és personal base, no serà tan rellevant”* explica. Al 4R Casablanca es valora *sobretot a la recepció i al bar, als càrrecs on hi ha més responsabilitat*. Per a la cap de recepció de l’Evenia President, on tot el personal fa tot tipus de tasques, la capacitat de resoldre problemes és *molt important, sinó malament*.

En quart lloc, la cap de Recursos Humans del Sol Costa Daurada explica que quant a l’adaptabilitat als canvis, es valoraria positivament si es tractés d’una cadena molt gran amb molts hotels on es requerís una certa mobilitat geogràfica. Però en aquest cas, explica que *tot i que estem marcats per una cadena (Meliá), és propietat pròpia, i tampoc és el cas*.

En cinquè lloc, per a la capacitat de treballar sota pressió, es donen opinions contràries. Des dels hotels 4R Casablanca i l’Hotel Regente Aragón, coincideixen en què als seus hotels no hi ha tanta pressió, en el cas del primer, perquè no és massa gran. *“Com més gran és l’hotel, més pressió hi ha, perquè quan s’omple, s’omple tot”* comenta la directora del 4R. En canvi, tant en l’Evenia President com en el Sol Costa Daurada, coincideixen en què és fonamental. La cap de recepció del primer,

comenta: *“És molt important, sinó què farà? El turisme és dur, i més a l'estiu, que és el que és. Des que vam venir de la pandèmia ha pujat molt”*. De la mateixa manera, la cap de RRHH del segon, diu que *per una persona que ha d'estar en una recepció, això està a l'ordre del dia*

En sisè lloc, sobre la formació en Turisme s'han donat diverses opinions, segons l'hotel de què es tracta. Per exemple, al *4R Casablanca*, valoren molt la formació sempre i quan sigui per posicions qualificades. Al *Regente Aragón*, la directora explica: *“A vegades he valorat més la formació en hostaleria perquè entenen millor el conjunt, però han d'estar al mateix nivell de coneixement d'idiomes”*.

Per altra banda, a l'*Evenia President*, la cap de recepció assenyala el següent:

“No és només turisme, si és administració i finances, secretariat... hi ha mil coses que poden servir. (...). Cada empresa treballa amb un programa diferent, llavors al final el que ens interessa és que la persona tingui com unes nocions bàsiques, però no fa falta que sigui d'això en específic. (...) S'han de cobrar moltes coses, facturar moltes coses, és molt de treball administratiu aquí almenys. (...). Una persona ja pot ser molt bona en turisme, que si no et sap fer bé les facturacions i “te la lia”, i no sap fer anar el programa i no sap fer bé Excels... (...). No tenim diferents departaments i recepció no és només fer el check-in (...).”

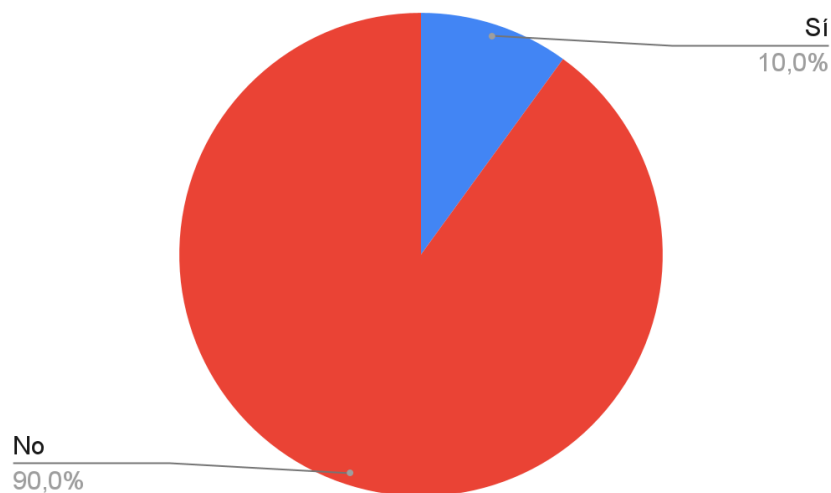
En aquest cas excepcional d'entre els analitzats doncs, la formació en Turisme és considerablement poc valorada.

En setè i últim lloc, es valora l'experiència en el sector amb una mitjana de 3 sobre 5, per tant, indiferent. En el cas de l'*Hotel Mas la Boella (boutique)*, al ser un tipus d'hotel diferent de la majoria, sovint també agafem personal que tingui poca experiència. Al ser només 13 habitacions, valorem molt més l'actitud que no pas l'experiència... és un estil molt diferent. Des del *Regente Aragón*, es fa una reflexió interessant on *si una persona té 4 anys d'experiència en el sector turístic però no té estudis de Turisme, per mi ja ha fet aquest salt. Equiparo la formació a l'experiència sempre i quan tinguin els mateixos coneixements d'idiomes.*

Cal apuntar que sobre la mobilitat d'estudis no es van fer explicacions addicionals a la valoració.

Referent a la següent pregunta de l'entrevista "Té en consideració que el candidat/a hagi realitzat un programa de mobilitat Erasmus a l'hora de fer-ne la selecció?", a continuació s'expliquen les conclusions.

Gràfic 14. Té en consideració que el candidat/a hagi realitzat un programa de mobilitat Erasmus a l'hora de fer-ne la selecció?

Font: Respostes a la pregunta 5 de l'Annex 3. Elaboració pròpia, 2023.

Amb diferents expressions, el 90% dels hotels entrevistats coincideixen fermament en què no és una cosa decisiva ni determinant a l'hora de contractar algú. Tot i així, afirmen que en certa manera aporta un valor extra en comparació amb altres candidats/es que no tinguin aquesta experiència, dit en altres paraules, *sempre és millor que hi hagi un Erasmus pel mig, que que no hi sigui.*

D'entre els beneficis que destaquen les entrevistades¹, aquestes expliquen que és *una experiència que pot aportar la persona al grup de treball, que al final el fet de viure fora i de parlar un idioma estranger tot el dia et dona un "back up" personal que després t'ajuda en temes de ser més resolutiu, més autònom...* Moltes defineixen

¹ Caps de Recursos Humans dels hotels *Blaumar*, *4R Casablanca Playa* i *Sol Costa Daurada*; directora de l'*H10 Salarius Palace*, i la tècnica de Recursos Humans del *Golden Costa Salou*.

l'Erasmus com un *fet enriquidor*, no només a nivell personal sinó també a nivell professional.

Sobre els avantatges que valora positivament, la directora del *Regente Aragón* exposa:

"(...) Fer un Erasmus et dona una visió molt més global de tot, comparteixes experiències amb gent de fora, has viscut en un altre país, t'has "tret les castanyes del foc", has buscat un lloc on viure... O sigui, l'aprenentatge com a persona és global; ja no només a nivell d'idioma, sinó que aquesta persona demostra una adaptació a un país diferent en una edat jove.

(...) Valoraria tant una mobilitat d'Erasmus com una feina a l'estranger; una persona que s'ha buscat la vida fora i que entenc que en l'idioma té una capacitat que evidentment no té la resta."

A més, comenta que en el seu hotel, al ser petit i independent on *els punts ja estan definits*, els treballadors són menys promocionables que a altres. Llavors explica que tot i que al seu hotel no, si es té intenció d'acabar en una gran cadena, ho valoraria molt més: *"Estàs demostrant que tens mobilitat geogràfica i una capacitat d'adaptació a un lloc i posició diferents que no pots demostrar en cas contrari."*

Com a reflexió final de la seva resposta, la directora acaba amb un: *"Per mi és molt important fer un Erasmus, i encara més en turisme"*.

La cap de recepció de l'*Evenia President* també manifesta la seva opinió on expressa que valora aquest tipus d'experiència positivament: *"Crec que t'obre la ment (...) llavors tenir la ment tancada treballant en un hotel, doncs..."* També afegeix que *a l'hora de ser resolutiu, si "has ido solo por el mundo" es nota molt.*

Tot i així, afirma que encara que personalment ella ho valori molt, no creu que des de l'empresa hi hagi la mateixa visió.

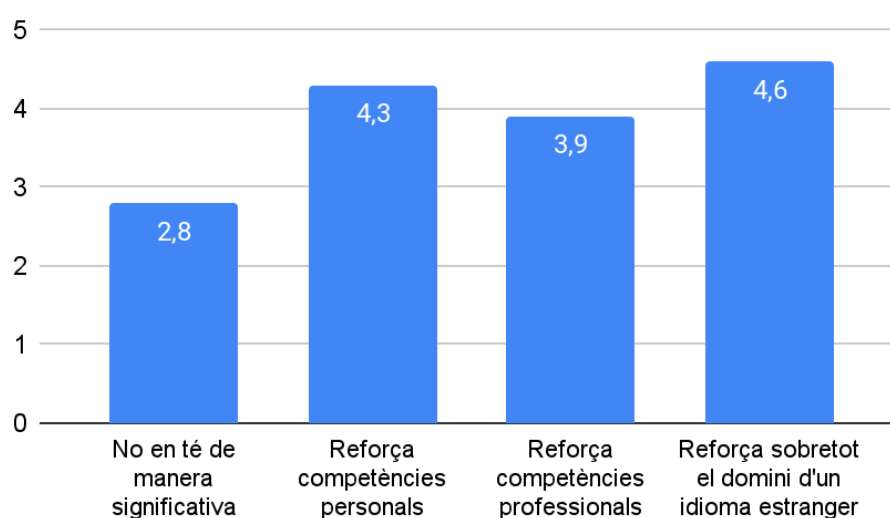
Per contra, l'*Hotel Marinada* nega completament que no tenen en compte aquest factor en la selecció del personal de l'hotel.

En referència a la següent pregunta, la qual demanava a les entrevistades que valoressin en una escala de l'1 al 10 el pes que tindria el programa Erasmus en la seva decisió de contractació, la mitjana de totes les respostes és de 5,25. Amb això,

podem confirmar que aquest factor simplement aporta valor al candidat/a, però definitivament no es tracta de quelcom valorat i, encara menys, decisiu.

Pel que fa a la segona pregunta on es plantegen ítems a valorar, aquesta demanava “Quin és l'impacte d'una mobilitat d'estudis a l'estranger sobre l'adquisició de competències laborals?”, on havien de valorar quatre afirmacions segons el grau d'acord que tinguessin, sent 1 “gens d'acord” i 5 “molt d'acord”.

Gràfic 15. Quin és l'impacte d'una mobilitat d'estudis a l'estranger sobre l'adquisició de competències laborals?

Font: Respostes a la pregunta 7 de l'Annex 3. Elaboració pròpia, 2023.

Segons la mitjana que representa el gràfic, la competència que més s'aproxima al “molt d'acord” amb un 4,6 de mitjana, és el reforç d'un idioma estranger. En segon lloc, es considera que la mobilitat té un impacte important en el reforç de les competències personals (4,3); després, en el reforç de les competències professionals (3,9); per últim, prop d'“indiferent” es troba l'afirmació “no en té de manera significativa”. Amb això, es pot dir que les entrevistades estan força d'acord en què la mobilitat té una certa influència, sobretot en termes d'aprenentatge d'idiomes i l'adquisició de competències personals i professionals.

Per concloure aquesta part del capítol, s'analitzen les respostes a l'última pregunta establerta en l'entrevista “Creu que a les universitats de Catalunya s'hauria d'exigir una mobilitat d'estudis Erasmus de forma obligatòria? Per què?”.

En aquest cas, el 100% respon que no. Algunes estan d'acord en què no s'hauria de plantejar *com una part obligatòria del currículum*, sinó com quelcom voluntari (tal i com és ara), però moltes sí que recomanarien fer-la. Les justificacions a la resposta negativa en la gran majoria dels casos és que *no tothom s'ho podria permetre i també depèn de la seva situació personal, no saps si volen marxar o no*. Primer de tot, efectivament sense ajudes que cobrissin el 100% de l'estada de la gent que ho necessités, requerir-ho de forma obligatòria no seria viable, perquè això implicaria que no podrien donar-te el títol i no seria just, segons comenta la cap de RRHH de l'*Hotel Mas la Boella*. Referent a la predisposició de cadascú, la cap de Recursos Humans del 4R afegeix: *“Al final depèn de la persona que hi va, perquè si és una persona a qui no li agrada sortir del seu país, és millor que no se l'obligui.”*

En més d'un cas també es destaca el fet de tractar-se del sector turístic, i es comenta que segons el perfil que té la majoria de personal d'aquest sector, probablement la qüestió de voluntat no els afectaria tant: *“Normalment també la gent que fa turisme és gent que està molt oberta a viatjar, i que ja li agrada de per sí el sector. Amb la qual cosa, si la fas viure uns mesos fora, potser ho gaudirà més. Ara, de totes maneres obligat, no ho sé... Les obligacions són complicades.”*

Per acabar, dues reflexions interessants. La primera, de la cap de Recursos Humans del *Sol Costa Daurada*:

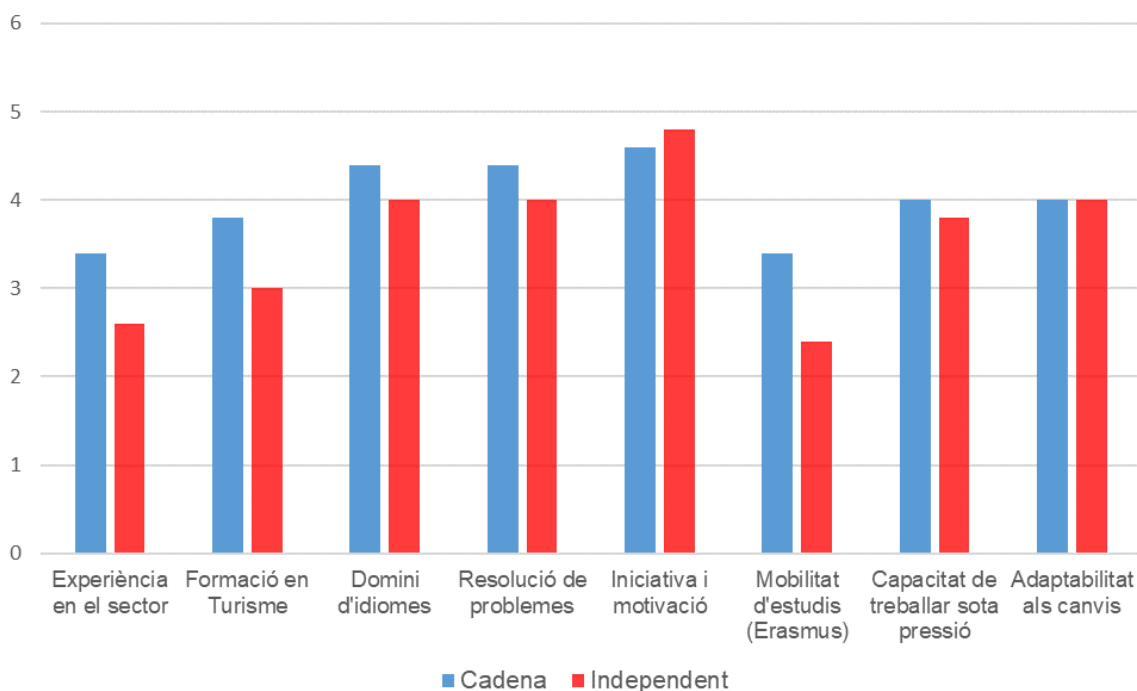
“(...) Avui en dia el nostre país no està preparat per això, no només financerament, sinó mentalment. Hem fet moltes passes endavant, però crec que ens queda molt sobre aquest tema també, i s'ha de començar des de baix, des de l'escola, a fomentar això. Llavors es pujaria d'una altra manera i una altra mentalitat.”

I la segona, de la directora de l'*Hotel Regente Aragón*:

“El que sí que és veritat, és que un Erasmus no, però un període de pràctiques fora per estudiants de Turisme potser sí que s'hauria de fer, és com estudiar filologia anglesa i no haver anat mai a Anglaterra. (...) I en cas que no fossin remunerades, almenys amb l'allotjament i la manutenció pagades, que almenys a l'estudiant no li costi diners.”

Des d'una perspectiva general de tots els hotels analitzats, també cal esmentar algunes observacions pel que fa a la tipologia d'hotels (si són independents o pertanyen a una cadena) i a la categoria.

Gràfic 16. Importància de requisits segons hotels independents o d'una cadena

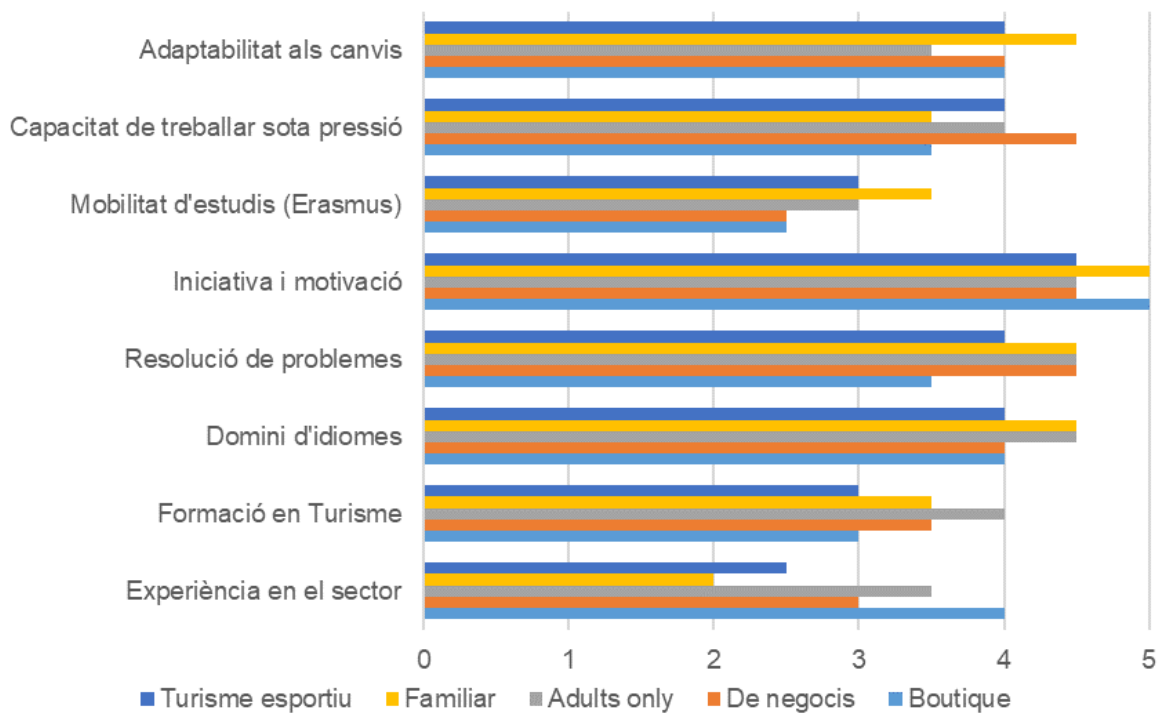

Font: Respostes a la pregunta 4 de l'Annex 3. Elaboració pròpia, 2023.

Com indica el gràfic, són els hotels pertanyents a una cadena, els que donen més importància a la gran majoria de qüestions plantejades a l'entrevista. Sobretot s'observa una major diferència a l'hora de valorar la mobilitat d'estudis Erasmus amb una mitjana del 3,4 respecte del 2,4 que valoren els hotels independents; l'experiència en el sector turístic, amb una mitjana del 3,4 respecte del 2,6; i la formació en Turisme, amb una mitjana del 3,8, respecte del 3 per part dels hotels independents. Pel que fa a la resta d'aspectes formulats, no es donen diferències significatives entre una tipologia i l'altra.

Per tant, es pot afirmar que als hotels que formen part d'una cadena, es dona més importància a aspectes com la mobilitat Erasmus, l'experiència en el sector turístic i la formació en Turisme, encara que tampoc de manera determinant.

Gràfic 17. Importància de requisits segons el segment

Font: Respostes a la pregunta 4 de l'Annex 3. Elaboració pròpia, 2023.

En el cas de la diferenciació de la importància entre els cinc segments, es pot dir que per cada ítem presentat, destaca algun d'ells, encara que generalment no amb gran diferència.

En primer lloc, el segment familiar és el que més valora l'adaptabilitat als canvis, mentre que l'*adults only* és el que menys ho fa, encara que no arriba a considerar-la indiferent. Els tres segments restants (turisme esportiu, de negocis i *boutique*), obtenen una mitjana de 4, resultant-los doncs, "important".

En segon lloc, pel que fa a la capacitat de treballar sota pressió, els hotels de negocis són els que més importància l'hi donen, seguits dels de turisme esportiu i els *adults only*, que la consideren "important". En canvi, els del segment familiar i *boutique*, no n'hi donen tanta, encara que tampoc els arriba a resultar indiferent.

En tercer lloc, la mobilitat d'estudis és més valorada pel segment familiar, encara que no arriba a considerar-se important; va seguida dels hotels de turisme esportiu i els *adults only*, els que la consideren indiferent, mentre que els *boutique* i els de negocis, pels quals és més aviat poc important.

En quart lloc, els segments *boutique* i familiar són els que més valoren la iniciativa i

la motivació, considerant-les molt importants; els tres segments restants pràcticament també la troben molt important.

En cinquè lloc, els segments familiar, *adults only* i de negocis coincideixen en què l'autonomia per resoldre problemes és entre important i molt important, i els hotels de turisme esportiu pensen que és important; el *boutique*, en canvi, no ho troba tan rellevant.

En sisè lloc, novament els segments familiar i *adults only* troben que el domini d'idiomes és pràcticament molt important, amb una mitjana del 4,5, i els tres segments restants el troben important (mitjana de 4).

Quant a la formació, hi ha més diversitat d'opinions. Els segments del turisme esportiu i *boutique* no es decanten per la seva importància, mentre que els hotels *adults only* sí que afirmen trobar-la important. Els hotels familiars i de negocis, amb una mitjana de 3,5, ho troben entre important i indiferent.

Per últim, referent a l'experiència en el sector, també hi ha diferències entre segments: el familiar i l'esportiu no li donen importància; per al de negocis, resulta indiferent, i per a l'*adults only* (mitjana de 3,5), resulta entre indiferent i important. L'únic segment que ho considera rellevant, és el *boutique*.

Tal i com s'ha explicat anteriorment, es donen petites diferències entre els segments, però es conclou que on hi ha més discrepància, és a la formació en el sector i a l'experiència. Els que més varien en aquest cas són el segment familiar, que valora abans una formació que l'experiència; i el *boutique*, que passa de mostrar-se indiferent davant de la formació, però dona importància a l'experiència.

5. CONCLUSIONS

En aquest darrer capítol, s'exposen les conclusions a les que s'ha arribat després de la investigació en els tres termes clau entrellaçats: l'Erasmus+, el turisme i la inserció laboral després de realitzar l'anterior mencionada mobilitat.

La primera part del treball va consistir en elaborar un marc teòric amb definicions i conceptes que seguidament resultarien útils per a l'estudi. Aquests conceptes estan associats amb els objectius presentats en la introducció. Com ara estudis basats en l'impacte de l'Erasmus en l'adquisició de competències i habilitats posteriorment valorables en el món laboral, i d'altres que tracten els fluxos turístics dels estudiants contemplant-los des de la perspectiva del turisme acadèmic.

Aquest marc teòric en conjunt, va servir per poder situar els temes a tractar al llarg del treball, però sobretot per poder definir el tercer i el quart capítol; aquests es basen en la implementació de dues pràctiques d'investigació diferents, entre elles un qüestionari entre estudiants de turisme que hagin fet Erasmus, i entrevistes amb el personal encarregat de la contractació de personal als hotels de Salou. En el qüestionari s'analitza la percepció dels estudiants de Turisme de l'Erasmus quant a l'adquisició d'habilitats i competències, i quant a activitat turística. En canvi, en les entrevistes, es pretén estudiar la visió dels possibles avantatges que pot implicar aquest tipus de mobilitat d'estudis a l'hora d'entrar en el món laboral del turisme des de la perspectiva dels hotels específicament seleccionats de Salou. A partir dels resultats obtinguts en aquests dos mètodes d'investigació, es poden determinar una sèrie de conclusions que permeten donar resposta als objectius plantejats al principi del treball.

En primer lloc, el qüestionari va revelar que els estudiants que havien participat en el programa Erasmus+ van experimentar millores notables en diverses habilitats i competències. Entre aquestes, destaquen la millora d'habilitats lingüístiques i de comunicació, l'adaptabilitat i la resiliència i la consciència cultural. També es va poder observar, en relació a la seva perspectiva sobre la seva carrera professional i amb una mitjana superior a quatre ("d'acord"), que la gran majoria creia que havien incrementat les seves oportunitats per aconseguir una feina nova o millor. En segon

lloc, amb una mitjana també superior a quatre, la majoria creia que era més capaç de fer-se càrrecs de tasques de la feina amb alta responsabilitat. Pel que fa als idiomes, més d'un 80% va afirmar que creia haver millorat les seves habilitats en el principal idioma utilitzat pels professors. Respecte de l'adquisició de competències personals i professionals doncs, podem afirmar que, segons la perspectiva dels estudiants, hi ha un cert impacte on s'adquireixen.

Per altra banda, pel que fa a l'activitat turística, el 100% dels enquestats afirma haver viatjat durant la seva mobilitat. Els tres tipus de turisme que destaquen entre els estudiants, són el cultural i històric, el turisme d'oci i el turisme urbà. Una altra dada que reforça aquest fet, és que d'entre els elements que més rellevants consideren en la seva despesa global de la mobilitat, els estudiants assenyalen els *viatges* i les *activitats d'oci* i l'*oci nocturn* com els tres més destacats. A més a més, un 75% dels enquestats afirma haver rebut visitants, fet que també repercuteix en l'activitat turística. Per això, una vegada més, es confirma l'objectiu d'analitzar l'impacte de la mobilitat en turisme, doncs es comprova certament que sí que en té, i molt significatiu. Aquests resultats posen en relleu el valor del Programa quant a activitat turística, i per a fomentar el creixement personal i professional entre els estudiants de Turisme.

En segon lloc, les entrevistes realitzades als hotels seleccionats de Salou, han servit per veure quin valor es dona des dels càrrecs de selecció de personal a l'experiència Erasmus quant a l'ocupació dels estudiants. Primerament, d'entre els requisits proposats i per ordre descendent, els que més valoren (entre "important" i "molt important"), són la iniciativa i motivació, seguides del domini d'idiomes i l'autonomia per resoldre problemes. En la majoria de casos, l'actitud és un element clau per a la selecció favorable, i contemplant que es tracta de posicions qualificades en els sector turístic, tant els coneixements sobre idiomes i comunicació, i la capacitat de resolució, són també força importants.

Per altra banda, sobre l'impacte d'una mobilitat en l'adquisició de competències laborals, d'entre les mitjanes de les valorades entre "d'acord" i "molt d'acord", es troba el reforç del domini d'un idioma estranger i el reforç de competències

personals. En tercer lloc es troba el reforç de competències professionals, és a dir, adaptabilitat als canvis, autonomia per resoldre problemes, i iniciativa i motivació.

A l'hoteleria de Salou no resulta crucial el programa de mobilitat Erasmus en el procés de selecció de personal. El 90% de les entrevistades coincideix en què no és un factor determinant, però sí que fa destacar un currículum, sobretot en igualtat de condicions.

Es valora positivament aquesta experiència en el sector turístic sobretot pel reforç dels idiomes, per l'autonomia i la capacitat de resolució que guanya la persona en viure sola a l'estranger i per l'àgil capacitat d'adaptació. Un pes de menor consideració el tenen el fet que l'exposició a diferents cultures, entorns de treball i reptes durant l'estada, contribueix a enriquir el creixement de la persona en tots els sentits, fet el qual pot influir positivament en les perspectives professionals futures.

Així doncs, tenint en compte les respostes durant les entrevistes, encara que la mobilitat no jugui un paper imprescindible per al personal encarregat de la contractació dels hotels de Salou, excepte un cas, tothom està d'acord en què resulta una aportació positiva en el lloc de treball, sobretot a nivell personal, però també professional.

Cap mencionar que a l'hora de distingir entre la tipologia d'hotels (independents o d'una cadena) i segments, les diferències es donen sobretot en la tipologia. En aquest cas, els hotels pertanyents a cadenes valoren sobretot la mobilitat Erasmus, la formació en Turisme i l'experiència en el sector.

Quant a les diferències entre els segments, aquestes són molt poc significatives. Es podrien destacar les diferències entre la formació en Turisme i l'experiència en el sector; doncs el segment *boutique* considera la formació indiferent i dona importància a l'experiència, i en canvi, el familiar dona més valor a la formació que a l'experiència.

En general, aquesta investigació posa en relleu l'impacte positiu del Programa tant en els estudiants de turisme com en la pròpia indústria. Destaca la importància d'adquirir habilitats més enllà del coneixement acadèmic, com ara habilitats pràctiques, i demostra com el programa millora les capacitats dels estudiants per

adaptar-se a diverses situacions, comunicar-se de forma eficaç i navegar per entorns desconeguts.

Per maximitzar els beneficis potencials de la mobilitat, seria recomanable que les institucions educatives i les parts interessades segueixin donant suport i promovent la participació en programes d'aquest tipus. La col·laboració entre les institucions educatives i les parts interessades de la indústria podrien reforçar encara més l'impacte del programa al alinear el pla d'estudis amb les necessitats de la indústria i proporcionar estructures sòlides de suport als estudiants participants.

De cara al futur i tenint en compte l'escassetat d'estudis d'aquests àmbits, seria convenient també que les investigacions tant d'aquest tipus com les més exhaustives, exploressin altres dimensions de l'impacte del programa Erasmus+ en el turisme, així com la seva influència en la comprensió cultural, en la marca de les destinacions i en el desenvolupament personal a llarg termini. Al investigar i perfeccionar contínuament l'eficàcia del programa, els responsables polítics, els empresaris, els educadors i els estudiants (entre d'altres) podrien aprofitar col·lectivament el seu potencial per promoure el creixement i l'èxit de la indústria turística i empoderar els estudiants per als seus futurs professionals.

6. FONTS I BIBLIOGRAFIA

- Adamuz, J. A. (2018). *Los 12 mejores parques temáticos del mundo*. Viajes National Geographic. https://viajes.nationalgeographic.com/es/autores/jose-alejandro-adamuz_1243
- Barra, P. (2016). *Impacto económico del turismo idiomático: la enseñanza del español como factor diversificador en destinos turísticos tradicionales. Estudio de caso Alicante*. Recuperat del Repositorio Institucional de la Universidad de Alicante <http://hdl.handle.net/10045/65633>
- Brandenburg, U., Berghoff, S. i Taboadela, O. (2014). *The Erasmus impact study – Effects of mobility on the skills and employability of students and the internationalization of higher education institutions*. Publications Office of the European Union. doi: 10.2766/75468
- Camargo, B. A., Quintanilla, D. (2018). Análisis del turismo académico en Monterrey (México). *Turismo y sociedad* (23), 125-147. Recuperat de <https://www.redalyc.org/journal/5762/576262669007/html/>
- Catalunya.com. (2023). *Costa Daurada - Marques turístiques*. Catalunya.com. Extret de <https://www.catalunya.com/costa-daurada-3-1-3?language=es>
- Cuesta, L. (2022). Turismo educativo, académico y cultural. Acercamiento al debate científico pedagógico. *Horizonte Pedagógico*, 11(2). Extret de <http://portal.amelica.org/ameli/journal/649/6493154005/>
- Deardorff, D. K., de Wit, H., Heyl, J. D., i Adams, T. (2012). *The SAGE Handbook of International Higher Education [versió Google Books]*. Recuperat de https://books.google.es/books?hl=es&lr=&id=IO9yAwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA283&dq=Deardorff+et+al.+2012&ots=wS_8KxysiQ&sig=UxobDJUXhz7UTAEI4x68uFhF6tw#v=onepage&q&f=false
- Dempsey, J. (2007-2023). *The evolution of the Erasmus Programme timeline*. Timetoast. <https://www.timetoast.com/timelines/the-evolution-of-the-erasmus-programme>
- ErasmusJobs. (2021). *Competence Booklet. Relevant competences developed during Erasmus+ mobilities*. ErasmusJobs. https://project.erasmusjobs.org/docs/toolkit/ErasmusJobs_competence_booklet.pdf
- Erasmus Student Network. (s.d.). *Why study abroad?*. ESN. <https://www.esn.org/why-study-abroad>
- EUR-Lex - Access to European Union Law. (2006). *Lifelong Learning Programme 2007-13*. <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/lifelong-learning-programme-2007-13.html>
- European Commission. (2014). *Erasmus + - Programme Guide 2014-2020*. Extret de <http://sepie.es/doc/convocatoria/2014/erasmus-plus-programme-guideen.pdf>

- European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. (2019). Erasmus+ higher education impact study – Final report. *Publications Office*. doi: 10.2766/162060
- European Commission. (2019). *¿Cuáles son los objetivos del Programa Erasmus+?*. European Commission - Erasmus+ EU programme for education, training, youth and sport. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/es/programme-guide/part-a/priorities-of-the-erasmus-programme/objectives-features>
- European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. (2020). *Erasmus+ annual report 2019 – Statistical annex*, Publications Office. Extret de <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/381dc9a5-3f4d-11eb-b27b-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-286481599>
- European Commission. (2021). *Carta Erasmus de Educación Superior*. European Commission - Erasmus+ EU programme for education, training, youth and sport. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/es/resources-and-tools/erasmus-charter-for-higher-education>
- European Commission. (2021). *Part A: General information about the Erasmus+ Programme*. European Commission - Erasmus+ EU programme for education, training, youth and sport.
- European Commission. (2023). *Studying abroad*. European Commission - Erasmus+ EU programme for education, training, youth and sport. Extret de <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/opportunities/opportunities-for-individuals/students/studying-abroad#:~:text=Your%20long%2Dterm%20study%20period.short%20or%20long%2Dterm%20mobility>
- Eurostat. Statistics Explained. (16 de desembre, 2014). *Glossary: Tourism*. Statistics Explained - European Commission. <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Tourism>
- Frontex - European Border and Coast Guard Agency. (30-31 de maig, 2017). *Single Accreditation of Joint Programmes - Turning the Bologna Guideline into Reality*. Frontex. <https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Training/EJMBSM-Conference-report-2017.pdf>
- García, B. (2021). *La imagen turística del turismo académico a través de la web. Los casos de Santiago de Compostela y Salamanca*. Extret del portal web de la Universidade da Coruña https://ruc.udc.es/dspace/bitstream/handle/2183/28908/GarciaGonzalez_Beatriz_TFM_2021.pdf?sequence=3
- IDESCAT. (2018). *Ensenyament universitari. Mobilitat d'estudiants. Per universitats*. Extret de <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15740&t=201800>
- IDESCAT. (2021). *Establiments hotelers. Per tipus. Comarques i Aran, i províncies*. Extret de <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15521>

- IDESCAT. (2021). *Establiments hotelers. Salou*. Extret de <https://www.idescat.cat/pub/?id=turall&n=6030&geo=mun:439057&lang=es>
- IDESCAT. (2021). *Places hoteleres. Salou*. Extret de <https://www.idescat.cat/pub/?id=turall&n=6031&geo=mun:439057&lang=es>
- IDESCAT. (2022). *Ensenyament universitari. Mobilitat d'estudiants. Per universitat*. Extret de <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15740>
- Janson, K., Schomburg, H., Teichler, U. (2009). *The Professional Value of ERASMUS Mobility*. ACA Secretariat. https://www.lemmens.de/dateien/medien/buecher-ebooks/aca/2009_the_professional_value_of_erasmus_mobility.pdf
- Mészáros, A. (2011). *The motivation to study abroad. What motivates students to apply for Erasmus grant?* Extret del portal web de la Universidad Politécnica de Cartagena <https://repositorio.upct.es/handle/10317/1896>
- Ministerio de Educación y Formación Profesional. (2018). *Estadística de Programas educativos europeos – Educación Superior. Erasmus+*. Extret de <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas/externo/programas/superior.html>
- Ministerio de Industria, Energía y Turismo. (2015). *Estudios turísticos. Número 206*. Extret de <https://www.mincotur.gob.es/es-es/Publicaciones/Paginas/DetallePublicaciones.aspx?cod=ESTUR049>
- Monteiro, A., Matos, A. (gener-juny 2016). Erasmus student travel motivations: A factor-cluster segmentation approach. *Turismo: Estudos e práticas*, 5(1). Extret del portal web *ResearchGate* https://www.researchgate.net/publication/316107099_ERASMUS_STUDENT_TRAVEL_MOTIVATIONS_A_FACTOR-CLUSTER_SEGMENTATION_APPROACH
- Patronat de Turisme de Salou. (2023). *Descobreix Salou*. VisitSalou. <https://www.visitsalou.eu/pagina-de-inicio>
- Pawlowska, E. (2011). *El turismo académico. Un análisis económico para el caso de Galicia*. Extret del portal web de la Universidad de Santiago de Compostela https://minerva.usc.es/xmlui/bitstream/handle/10347/3376/9788498877243_content.pdf;jsessionid=421ABC2CEF30C413DAFF5A2863A20E7B?sequence=1
- Ruszel, J. (octubre-desembre, 2018). Erasmus Programme – functional analysis and evolution of the programme from 1987 till 2016. *22 (25)*, 277-291. doi: 10.7862/rz.2018.hss.84
- Sánchez, C. (2015). *Impacto económico de los estudiantes de movilidad de la Universidad de Lleida*. Recuperat del Repositori de la Universitat de Lleida <https://repositori.udl.cat/server/api/core/bitstreams/7b3d0159-a8c6-4879-bc58-a4475e2a6534/content>

- Sheller, M., Urry, J. (2006). The new mobilities paradigm. *Environment and planning*, (38), 207-226. doi: 10.1068/a37268

7. ANNEXOS

Annex 1. Plantilla de l'enquesta als estudiants Erasmus+ de turisme

1. How do you identify your gender?
  - Female
  - Male
  - Non-binary
  - I don't want to answer
2. How old are you?
  - 18-25
  - 25-30
  - +30
3. At what age did you participate in the Erasmus+ Programme?
  - 18
  - 19
  - 20
  - 21
  - 22
  - 23
  - Other
4. Which were your home faculty and university during your mobility?
5. In which country did you do your mobility?
6. Which elements played an important role while choosing your host university?
  - Prestige
  - Language
  - Previous knowledge of the country
  - Interest in getting to know the country
  - Somebody I already knew was also applying there
7. How long did your mobility take? (Months)
8. Where did you stay?
  - Flat / apartment
  - House
  - Student dorm
  - Foster family

Friend / family / acquaintances

Other

9. Was the mobility a mandatory part of your curriculum?

Yes

No

10. What were the main motivations for studying abroad?

To experience different learning contents/curricula

To learn/improve a foreign language

To develop soft skills, such as adaptability, problem solving, curiosity, etc.

To enhance my future employability in my home country

To enhance my future employability abroad

To live abroad and to meet new people

To gain knowledge of another country

11. Did you travel during your Erasmus+ mobility? (Both overnight stays and day trips count)

Yes

No

12. What form of tourism did you do?

I only travelled around the country where I was staying (Domestic tourism)

I only travelled to other countries besides the one I was staying in (Outbound tourism)

I travelled both around the destination country and to others (Domestic + Outbound tourism)

13. Which type of tourism did you carry out?

Cultural & historical tourism

Educational tourism

Rural tourism

Urban tourism

Medical tourism

Business tourism

Religious tourism

Leisure tourism

Other

14. Did anybody visit during your stay?
- Yes
  - No
15. Where did the visitor(s) stay?
- At my place
  - Hostel
  - Hotel
  - Air BNB
  - Apartment / flat
  - Other
16. Did the visitor(s) do tourist activity during their stay?
- Yes
  - No
17. What is the approximate expense the visitor(s) did per person per day?
(Considering accommodation, food, sightseeing & free time activities)
- 0-50€
  - 50-100€
  - 100-150€
  - 150-200€
  - 200-250€
  - 250-300€
  - +300€
18. Do you feel you improved your skills in the main language used by your professors?
- Yes
  - No
19. What factors contributed the most to the improvement of your skills in this language?
- Through courses at the receiving institution
  - Interacting with locals
  - Using language support provided by the Erasmus+ programme (OLS)
  - Using private language support
  - Interaction with other international students
  - Other

20. Did you improve your competence in other languages besides the main one used?
- Yes
  - No
21. How much was the approximate overall expense during the mobility? (Including accommodation, health insurance, taxes, food & personal expenses, transport...)
- 1.000-2.000€
  - 2.000-3.000€
  - 3.000-4.000€
  - 4.000-5.000€
  - 5.000-6.000€
  - 6.000-7.000€
  - 7.000-8.000€
  - 8.000-9.000€
  - 9.000-10.000€
  - Other
22. Besides accommodation and food, which other elements were relevant regarding your general expense?
- Travelling
  - Free time activities
  - Nightlife
  - Health insurance
  - Public transports
  - Studying materials
  - Other
23. Do you think you have benefited from your participation in Erasmus+ learning mobility?
- Yes
  - No
24. What skills and abilities have you developed the most thanks to the mobility programme?
- Language and communication skills
  - Problem-solving skills
  - Creativity & Initiative

Empathy & Tolerance
 Teamwork
 Adaptability & Resilience
 Cultural awareness

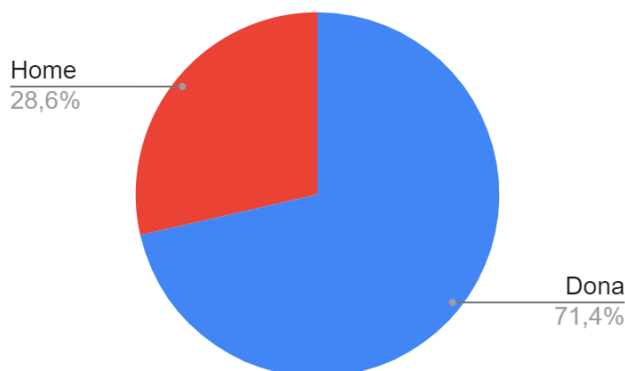
25. Thanks to the stay abroad with Erasmus+... (1=strongly agree; 2=rather disagree; 3= neither agree or disagree; 4=rather disagree; 5=strongly disagree).

	1	2	3	4	5
I believe that my chances to get a new or better job have increased					
I have a clearer idea about my professional career aspirations and goals					
I have better opportunities for traineeships of student jobs in my home country					
I am better capable of taking over work tasks with high responsibility					
I am more likely to become an entrepreneur					

26. Do you consider your Erasmus+ mobility had a positive impact on your job opportunities? Please explain your experience (the more extensive the better).

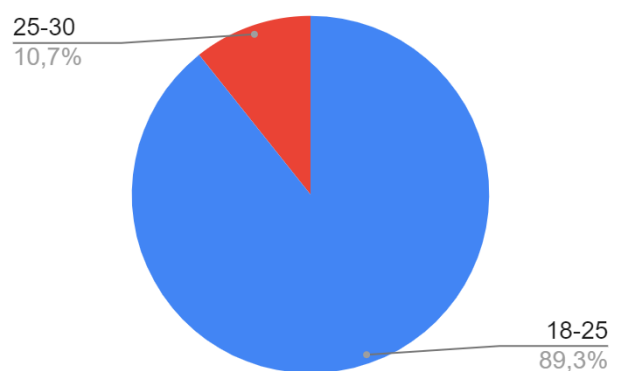
Annex 2. Resultats de l'enquesta als estudiants Erasmus+ de turisme

Gràfic 1. Gènere

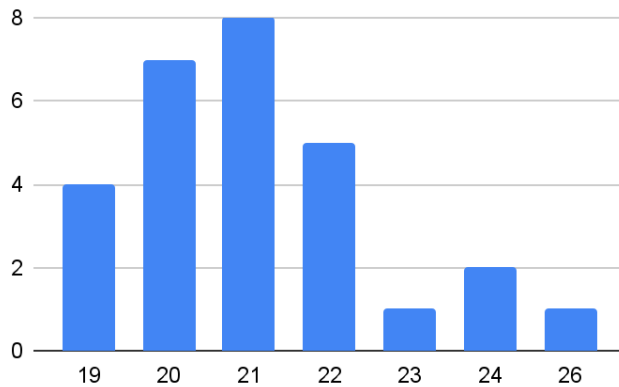
Font: Respostes a la pregunta 1 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

Gràfic 2. Edat actual

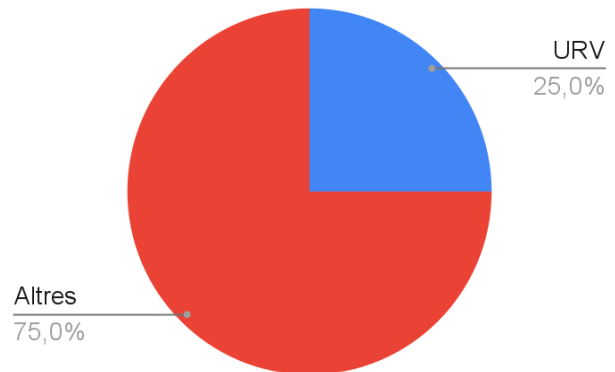
Font: Respostes a la pregunta 2 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

Gràfic 3. Edat durant la mobilitat

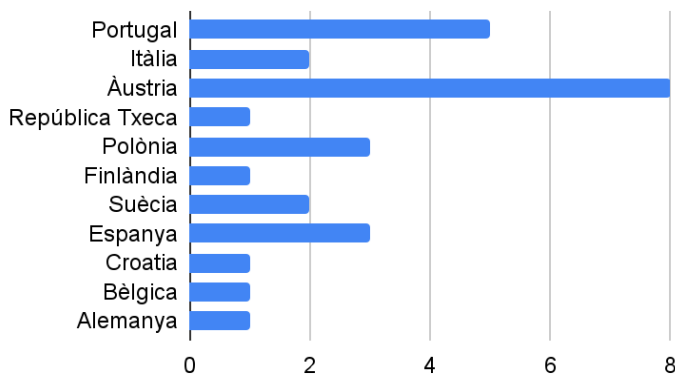
Font: Respostes a la pregunta 4 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

Gràfic 4. Universitat d'origen

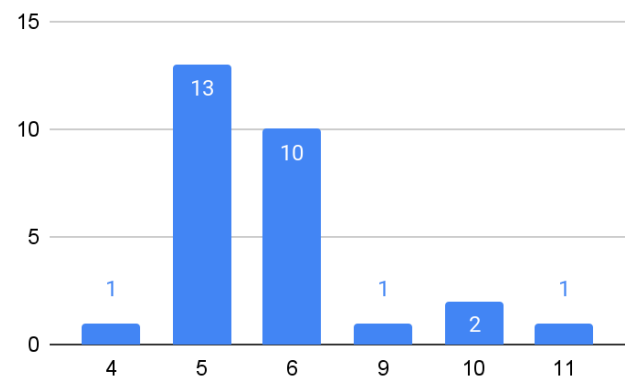
Font: Respostes a la pregunta 3 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

Gràfic 5. País de destí de la mobilitat

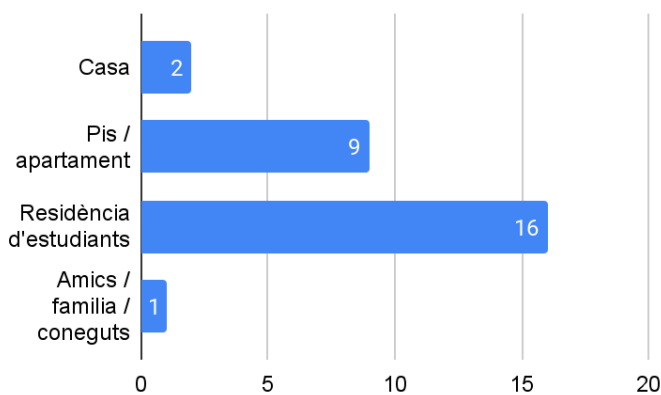
Font: Respostes a la pregunta 5 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

Gràfic 6. Durada de la mobilitat

Font: Respostes a la pregunta 7 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

Gràfic 7. Allotjament durant l'estada

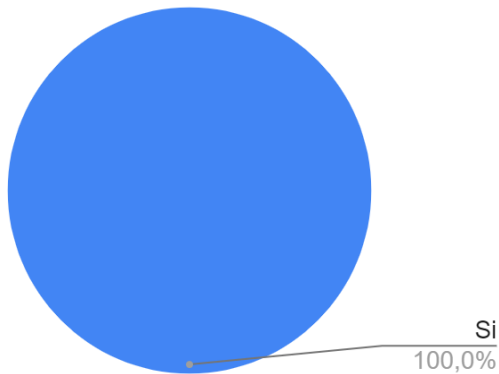
Font: Respostes a la pregunta 8 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

Gràfic 8. Obligtorietat de la mobilitat

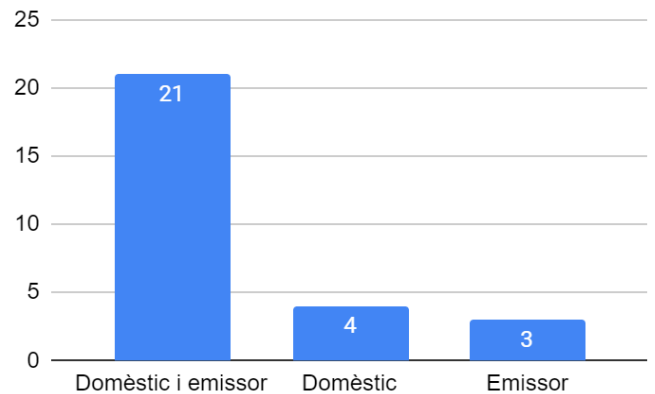
Font: Respostes a la pregunta 9 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

Gràfic 9. Viatges durant la mobilitat

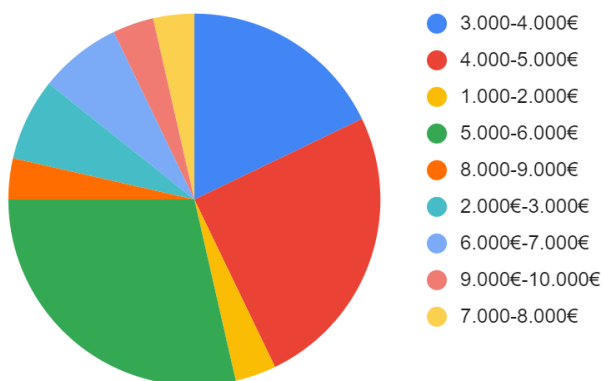
Font: Respostes a la pregunta 11 de l'enquesta.
Elaboració pròpia, 2023.

Gràfic 10. Forma de turisme

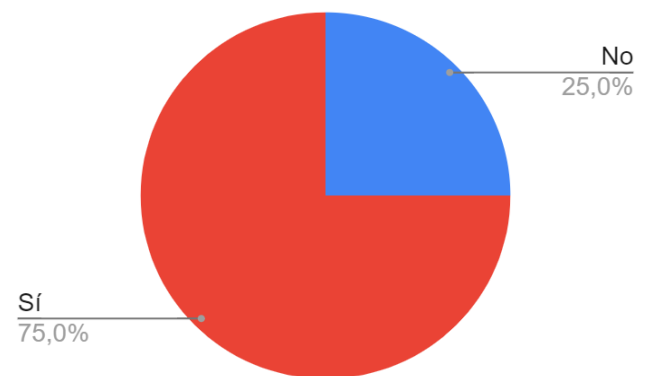
Font: Respostes a la pregunta 12 de l'enquesta.
Elaboració pròpia, 2023.

Gràfic 11. Despesa general estada

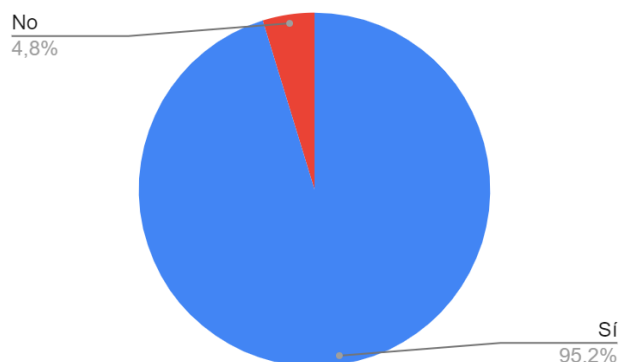
Font: Respostes a la pregunta 21 de l'enquesta.
Elaboració pròpia, 2023.

Gràfic 12. Recepció de visitants

Font: Respostes a la pregunta 14 de l'enquesta.
Elaboració pròpia, 2023.

Gràfic 13. Activitat turística dels visitants

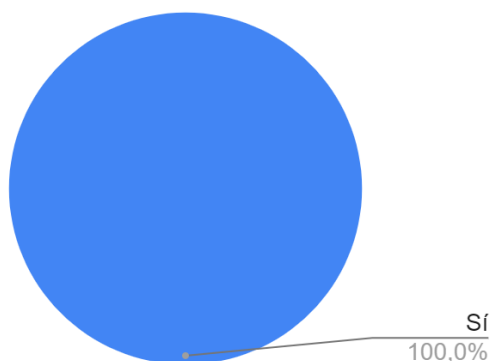
Font: Respostes a la pregunta 16 de l'enquesta.
Elaboració pròpia, 2023.

Gràfic 14. Despesa dels visitants

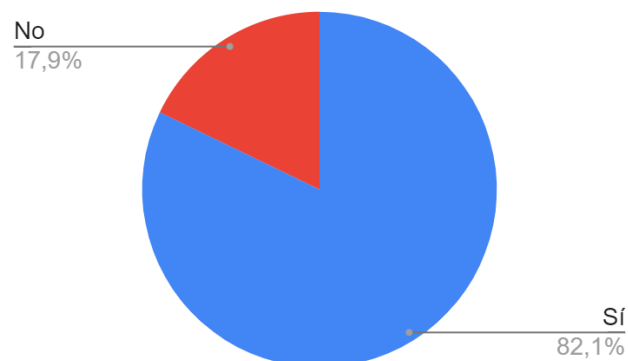

Font: Respostes a la pregunta 17 de l'enquesta.
Elaboració pròpia, 2023.

Gràfic 15. T'has beneficiat de la mobilitat? Gràfic 16. Has millorat l'idioma principal utilitzat pels professors?

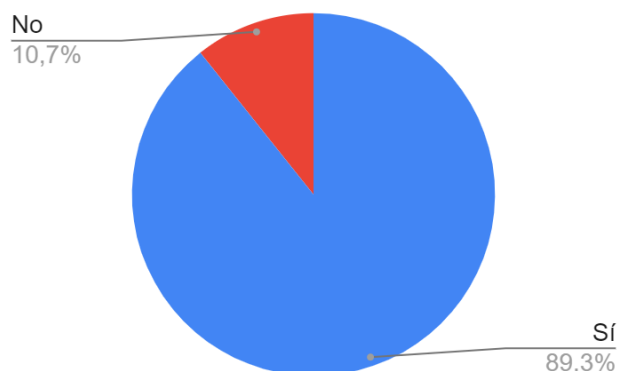

Font: Respostes a la pregunta 23 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

Font: Respostes a la pregunta 18 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

Gràfic 10. Has millorat altres idiomes a banda del principal?

Font: Respostes a la pregunta 20 de l'enquesta. Elaboració pròpia, 2023.

Annex 3. Plantilla de l'entrevista als hotels de Salou

1. Identificació: hotel independent o formant part d'una cadena, Segment (familiar, *adults only*, negoci, turisme esportiu, *boutique*), Categoria.
2. Quin és el seu càrrec dins l'empresa?
3. Al seu establiment, qui s'encarrega de la contractació de personal? (Departament de RRHH, Direcció, Cap de recepció...)
4. Quant a la selecció del personal, quins són els requisits més valorats a la seva empresa? (Abans d'escoltar els comentaris al respecte, se'ls proposa una valoració inicial d'1 a 5 –1 molt poc - 5 molt– entre:

Experiència en el sector turístic

Formació acadèmica en Turisme (Cicle superior / Grau)

Domini d'idiomes

Autonomia per resoldre problemes

Iniciativa i motivació

Mobilitat d'Estudis (Erasmus)

Capacitat de treballar sota pressió

Adaptabilitat als canvis

5. Té en consideració que el candidat/a hagi realitzat un programa de mobilitat Erasmus a l'hora de fer-ne la selecció?
6. En una escala de l'1 al 10, quin pes tindria el programa Erasmus en la seva decisió de contractació? (Sent 1 molt poc i 10 molt).
7. Segons la seva experiència, quin és l'impacte d'una mobilitat d'estudis a l'estranger sobre les competències laborals? (Abans d'escoltar els comentaris al respecte, se'ls proposa una valoració inicial d'1 a 5 –1 molt poc-5 molt– entre:

No en té de manera significativa

Reforça competències personals (desimboltura, iniciativa...)

Reforça competències professionals (iniciativa, saber fer)

Reforça el domini d'un idioma estranger

8. Creu que a les universitats de Catalunya s'hauria d'exigir una mobilitat d'estudis Erasmus de forma obligatòria? Per què?